

Zaaknummer : 01104956
Ons Kenmerk : ODH1148543
Datum : 12-02-2025

Beschikking

Omgevingswet - Natura 2000-activiteit

Onderwerp

Op 3 mei 2024 hebben wij een aanvraag voor een omgevingsvergunning ontvangen als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Omgevingswet. De aanvraag betreft de renovatie van winning 6.1 en 6.3, het aanleggen van een nieuwe infiltratieplas 12.4 en natuurontwikkeling in het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide nabij de Wassenaarse Slag te Wassenaar.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde vergunning te **verlenen**;
- II. de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften te verbinden aan deze vergunning;
- III. de onder “Relevante documenten” genoemde stukken onderdeel te laten zijn van deze vergunning.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemeen

1. Wijzigingen van de activiteit waarvoor de vergunning is verleend dienen terstond schriftelijk te worden gemeld. Deze melding dient te worden ingediend bij de Omgevingsdienst Haaglanden, Afdeling Toetsing en Vergunningverlening Milieu, Postbus 14060, 2501 GB Den Haag, e-mail: vergunningen@odh.nl.
2. De vergunninghouder dient:
  - a. de start van de werkzaamheden en eventuele wijzigingen gedurende de uitvoering schriftelijk te melden;
  - b. bij de startmelding van de werkzaamheden tevens een ecologisch werkprotocol in te dienen en;
  - c. uiterlijk één week na het beëindigen van de werkzaamheden hiervan schriftelijk kennis te geven.Voorgaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen, Bodem en Opspring van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mail: toezichtnatuur@ozhz.nl onder vermelding van 'Natura 2000'.
3. De realisatiefase van de werkzaamheden moet plaatsvinden in de periode tussen 1 september 2024 en 31 maart 2025. Indien de werkzaamheden niet binnen dit werkseizoen kunnen plaatsvinden, dient dit conform voorschrift 1 gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Haaglanden, Afdeling Toetsing en Vergunningverlening Milieu, Postbus 14060, 2501 GB Den Haag, e-mail: vergunningen@odh.nl. In verband met eventuele vertraging is uitloop van de werkzaamheden mogelijk in de periode september 2025 tot en met maart 2026.
4. Het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide mag door personen of derden die betrokken zijn bij de uitvoering van het project, met uitzondering van de verharde paden en het werkgebied, niet worden betreden.

Habitatrichtlijnsoorten en habitattypen

5. Bij het aanleggen van infiltratieplas 12.4 en het verwijderen van duindoornstruwelen of duinbossen ten behoeve van natuurontwikkeling dient de strooisellaag met potentieel leefgebied voor de nauwe korfslak (zoals beschreven in de passende beoordeling 'Project winning 6.1 en 6.3 Programma Berkheide, toetsing in het kader van de Omgevingswet, onderdeel gebiedenbescherming' van 30 april 2024) naar geschikte locaties voor de nauwe korfslak te worden gebracht. Deze maatregel dient in een ecologisch werkprotocol (zie voorschrift 2) te worden opgenomen.
6. De ontwikkeling (herstel) van habitattypen, zoals beschreven in de passende beoordeling 'Project winning 6.1 en 6.3 Programma Berkheide, toetsing in het kader van de Omgevingswet, onderdeel gebiedenbescherming' van 30 april 2024, dient in beginsel twintig jaar te worden gemonitord. Uiterlijk drie maanden na het van kracht worden van dit besluit dient hiertoe een concreet monitoringsplan ter goedkeuring te worden aangeboden aan de Omgevingsdienst Haaglanden (zie voorschrift 1 voor adresgegevens). Na een periode van 5 jaar na de start van de monitoring dient een evaluatiemoment plaats te vinden en dient een evaluatierapport ter goedkeuring aan Omgevingsdienst Haaglanden te worden gestuurd. Indien uit de evaluatie blijkt dat de omvang van de monitoring (o.a. de monitoringsfrequentie) kan worden verminderd dan wordt deze overeenkomstig hieraan aangepast en wordt in afstemming met Omgevingsdienst Haaglanden een nieuwe invulling en/of termijn bepaald. De monitoringsverplichting wordt beëindigd indien uit de evaluatie(s) dan wel de monitoringsgegevens blijkt dat de herstelopgave is behaald.
7. In het in voorschrift 6 genoemde monitoringsplan dient in ieder geval te zijn opgenomen:
  - a. Volgens welke wetenschappelijke protocollen en methoden er wordt onderzocht;

- b. Door wie de onderzoeken worden uitgevoerd;
  - c. Een duidelijke afbakening van onderzoeksgebied en parameters;
  - d. De huidige t=0 situatie van alle nabijgelegen vochtige duinvalleien en alle overige aanwezige habitattypen voorafgaande aan de start van de werkzaamheden (zoals opgenomen in de aan dit besluit ten grondslag liggende passende beoordeling project winning 6.1/6.3 van 30 april 2024);
  - e. De verwachte ontwikkeling van vegetatie (binnen 3-5 jaar) voor de habitattypen H2130, grijze duinen, H2190, vochtige duinvalleien en leefgebied van de habitatsoort H1014, nauwe korfslak;
  - f. De verwachte ontwikkeling van vegetatie op langere termijn (periode van 20 jaar);
  - g. De frequentie en duur van onderzoek waarbij onderscheid gemaakt dient te worden in ontwikkelingen op korte termijn (3-5 jaar) en ontwikkelingen op lange termijn (binnen 20 jaar);
  - h. De ontwikkelingen ten aanzien van de grondwaterstand (in overeenstemming met de Waterwetvergunning en het op grond van de Waterwetvergunning opgelegde meetplan en de daarbij behorende voorschriften);
  - i. Een uitwerking van faalmaatregelen die worden ingezet indien grondwaterstanden en vegetatie zich niet ontwikkelen conform de prognose en de wijze waarop hierover gecommuniceerd wordt met het bevoegd gezag;
  - j. Een uitwerking van toetsmomenten en criteria voor het inzetten van de faalmaatregelen;
  - k. De momenten van rapporteren aan bevoegd gezag.
8. Op de in voorschrift 6 genoemde monitoring zijn verder de volgende randvoorwaarden van toepassing:
- a. De tussentijdse resultaten van de monitoring dienen voor de duur van de monitoring, overeenkomstig de goedgekeurde monitoringsfrequentie voor 1 april van het opvolgend jaar te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Haaglanden (zie voor adresgegevens voorschrift 1).
  - b. Voorgenoemde resultaten dienen te worden opgeleverd in een korte rapportage, notitie of memo waarin in ieder geval een heldere conclusie over de ontwikkelingen in het veld, de effectiviteit van de maatregelen (zoals faalmaatregelen of uitgevoerde maatregelen) en een voorstel voor verdere optimalisatie of extra maatregelen (al dan niet in werking treden van faalscenario's) bij het uitblijven van het verwachte resultaat is opgenomen.

Werklocatie, materieel en uitvoering

9. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande infrastructuur. Beschadiging van de bodem en vegetatie dient te worden voorkomen door het gebruik van rijplaten. De rijplaten dienen direct na afloop van de werkzaamheden te worden verwijderd. Beschadigingen die ondanks de genomen voorzorgsmaatregelen optreden, dienen te worden hersteld binnen de realisatiefase van deze vergunning.
10. Het werk moet worden uitgevoerd met schoon en lekvrij materieel. Indien gebreken worden geconstateerd dient het betreffende materieel terstond uit het Natura 2000-gebied te worden verwijderd; dan wel zo spoedig mogelijk eerst (ter plaatse) doelmatige maatregelen te treffen om mogelijke additionele milieugevolgen tot een minimum te beperken dan wel te voorkomen.
- 11.
- a. Dagelijks mobiel werkverkeer (zoals personenauto's en werkbussen) dient buiten werktijden buiten het Natura 2000-gebied te worden geplaatst. Tijdens werktijden mogen werkbussen enkel indien dit noodzakelijk is voor de uitvoering van de werkzaamheden (bijvoorbeeld voor de aanvoer van benodigde materialen) in het werkgebied aanwezig zijn. Personenauto's mogen niet in het werkgebied geparkeerd worden en dienen buiten het werkgebied of op de aanwezige verhardingen op de opstelplaats aan de Wassenaarse Slag te worden geplaatst.

- b. Mobiele werktuigen (zoals transportmiddelen en kranen op banden) dienen buiten werktijden op een vaste opstelplaats (zie kaartje in bijlage III Memo regels en richtlijnen gebruik materieel van de Projectbeschrijving winning 6.1 en 6.3 renovatie van 26 april 2024) op de aanwezige verhardingen nabij de ingang aan de Wassenaarse Slag geplaatst te worden. Daartoe dienen tijdelijke voorzieningen (op olie-absorberend materiaal) te worden aangebracht en aan de eisen zoals opgenomen in bijlage III Memo regels en richtlijnen gebruik materieel van de Projectbeschrijving winning 6.1 en 6.3 renovatie van 26 april 2024 te worden voldaan;
- c. Overig vast materieel en niet mobiele werktuigen (zoals aggregaten en rupskranen) mogen buiten werktijden binnen het werkgebied geplaatst blijven mits tijdelijke voorzieningen (op olie-absorberend materiaal) worden aangebracht en aan de eisen zoals opgenomen in bijlage III Memo regels en richtlijnen gebruik materieel van de Projectbeschrijving winning 6.1 en 6.3 renovatie van 26 april 2024 wordt voldaan. Indien dit materieel niet meer nodig is voor de werkzaamheden, dient het materieel terstond uit het Natura 2000-gebied verwijderd te worden.

12.

- a. Voor mobiele werktuigen zoals bedoeld onder voorschrift 11b, mag een aftankplaats bij de Wassenaarse Slag aanwezig zijn, mits voorzieningen worden getroffen om lekkage van brandstoffen te voorkomen.
- b. Het bijvullen van brandstoffen voor overig vast materieel en overig materieel zoals bedoeld onder voorschrift 11c, mag plaatsvinden met een shovel die met een brandstoftank naar de werklocatie toe rijdt, met in acht name van aanvullende regels om morsen te voorkomen (waaronder gebruik lekbakken en olieabsorberende voorzieningen). Na bijvullen dient de brandstoftank direct weer te worden teruggebracht naar de vaste opstelplaats aan de Wassenaarse slag.
- c. Bij calamiteiten ten aanzien van lekkage van brandstoffen dienen de werkzaamheden ter plaatse van de lekkage terstond te worden gestaakt en dient eventuele lekkage/verontreiniging adequaat te worden verwijderd. Tevens dient melding te worden gedaan bij Omgevingsdienst Zuid-Holland (zie voorschrift 2 voor adresgegevens).

13. Onderhoud aan mobiel materieel dat gedurende de werkzaamheden ook buiten het projectgebied komt, dient buiten het projectgebied te worden uitgevoerd. Het plegen van onderhoud – op de opstelplaats bij de Wassenaarse Slag en aan het materieel op locatie – is alleen toegestaan voor materieel dat uitsluitend binnen het Natura 2000-gebied wordt ingezet.

14. In een ecologisch werkprotocol dient te worden opgenomen waar de tijdelijk afgegraven grond binnen het werkgebied wordt opgeslagen.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Gedurende de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de potentiële aanwezigheid van schadelijke/invasieve soorten die de leef- en voortplantingsgebieden van beschermde soorten kunnen bedreigen (zie zorgplichtbepalingen in de artikelen 11.37, 11.46 en 11.54 van het Besluit activiteiten leefomgeving). Indien schadelijke/invasieve soorten worden aangetroffen, dienen nadere afspraken met Omgevingsdienst Zuid-Holland en de ecologisch deskundige te worden gemaakt.
- Op deze activiteit is tevens de specifieke zorgplichtbepaling van artikel 11.6 van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 3 mei 2024 hebben wij een aanvraag om vergunning ontvangen als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Omgevingswet (hierna: Ow). De aanvraag betreft de renovatie van winning 6.1 en 6.3, het aanleggen van een nieuwe infiltratieplas 12.4 en natuurontwikkeling in het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide nabij de Wassenaarse Slag te Wassenaar.

Relevante documenten

Bij de aanvraag zijn de volgende, voor dit besluit relevante, documenten toegevoegd:

- Definitieve aanvraag Omgevingswet Natura 2000-activiteit, 3 mei 2024 (ODH1056830);
- Projectbeschrijving winning 6.1 en 6.3 renovatie, Dunea, kenmerk DUN 6.1-24-PBG-02, 26 juli 2024 (ODH1126846);
- Passende beoordeling project winning 6.1 en 6.3 Programma Berkheide, toetsing in het kader van de Omgevingswet, onderdeel gebiedenbescherming, Waardenburg Ecology, rapportnummer 24-434, projectnummer 22-0620, 30 april 2024 (ODH1056873);
- Ecologische beoordeling stikstof Project winning 6.1 en 6.3, Bijlage bij de passende beoordeling winning 6.1 en 6.3 Programma Berkheide, Waardenburg Ecology, rapportnummer 24-093, projectnummer 22-0626, 2 december 2024 (ODH124568);
- Rapport Optimalisatie winning 6.1 en 6.3, geohydrologische berekeningen ten behoeve van vergunning (v3), Royal HaskoningDHV, referentie BI3935-WM-RP-240426-1310, 26 april 2024 (ODH1056896);
- Notitie/memo Grondwaterstand en benodigde bemaling ten behoeve van renovatie winning 6.1 en 6.3 (v2), RoyalHaskoningDHV, kenmerk BI3935-WM-ME240229-1553, 29 februari 2024 (ODH1056900);
- Memo Participatie en project winning 6.1 en 6.3, Dunea, 1 mei 2024 (ODH1056902);
- Verificatiedocument, Dunea, DUN-W6.1-2024-07-VER-01, 26 juli 2024 (ODH1126845);
- Notitie cumulatietoets Winning 6.1., Waardenburg Ecology, kenmerk 22-0626/LotLi/, versie 1.0, 16 augustus 2024 (ODH1142103);
- AERIUS-berekening winning 8, kenmerk RhJS4TuUU2W3, 31 maart 2023 (ODH1142104);
- Notitie cumulatietoets Winning 6.1, Waardenburg Ecology, kenmerk 22-0626/LotLi, 26 augustus 2024 (ODH1144173);
- AERIUS berekening realisatiefase, kenmerk RUMqtuRPM99Q van 28 november 2024 (ODH1245691).
- AERIUS bijlage bij projectberekening RUMqtuRPM99Q, hulpmiddel beoordeling hexagonen met een hersteldoel (ODH1245689);
- AERIUS-cumulatieberekening winning 6.1/6.3 en winning 8 en Solleveld, kenmerk RcXB8ASEgSfu van 2 december 2024 (ODH1245692);
AERIUS bijlage bij projectberekening RcXB8ASE9Sfu, hulpmiddel beoordeling hexagonen met een hersteldoel (ODH1245690) en
e-mailbericht van 16 januari 2025 (ODH1277711) inclusief de daarbij behorende documenten te weten:
kaart met mate van overbelasting Meijndel & Berkheide (ODH1277707), voorbeeld oppervlakte habitatype (ODH1277708 en 1277709 en koppeltabel (ODH1277710).

Procedure

De uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht is toegepast op deze aanvraag.

Bevoegd gezag

De activiteit wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op artikel 4.6, eerste lid, aanhef en onder e, van het Omgevingsbesluit zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Afstemming

De gevraagde activiteit kan nadelige gevolgen hebben voor het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid dat gedeeltelijk in de provincie Noord-Holland ligt. Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2.2, eerste lid, van de Omgevingswet wordt de besluitvorming afgestemd met de bovengenoemde provincie.

Zienswijzen

De ontwerpbeschikking heeft ter inzage gelegen van 29 augustus 2024 tot en met 9 oktober 2024. Naar aanleiding hiervan zijn de volgende zienswijzen (ODH1185153) binnen de termijn ingebracht:

Zienswijzen

1. Onderzoek naar PFAS vervuiling ontbreekt in passende beoordeling natuurtoets.

Recent heeft de indiener van de zienswijze Gedeputeerde Staten verzocht om een aantal onafhankelijke onderzoeken te laten uitvoeren naar PFAS in Meijndel en Berkheide. Om die reden verzoekt de indiener van de zienswijze onderhavige vergunning niet toe te kennen, zolang de resultaten hiervan niet bekend zijn en er derhalve onvoldoende zicht is op negatieve effecten op de natuur.

De laatste jaren wordt er steeds meer bekend over de schadelijkheid van PFAS (Per- en polyfluoralkylstoffen). De gezondheidskundige grenswaarde voor PFAS in drinkwater is aangepast naar 4,4 ng/L naar aanleiding van uitgebreid onderzoek in opdracht van de Europese Commissie. Bij de beantwoording van statenvragen blijkt dat de provincie de steeds grotere zorgen deelt over de toenemende aanwezigheid van PFAS en andere Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) in o.a. rivierwater van de Maas, seaspray vanuit zee met extra PFAS in de duinen en de effecten hiervan op de kwaliteit van ons drinkwater. In de zienswijze is de zorg over PFAS nader toegelicht.

2. Onderzoek naar alternatieven voor vernieuwing putten en aanleg van de nieuwe infiltratieplas ontbreken, terwijl er een dieptewinning aanwezig is.

De indiener van de zienswijze mist onderzoek naar alternatieven die minder belastend zijn voor de natuur in Meijndel. De indiener verzoekt om alternatieven buiten het Natura 2000-gebied door initiatiefnemer te laten onderzoeken alvorens een besluit op de aanvraag te nemen.

Uit het grootschalig onderzoek naar waterwinning in Zuid-Holland, het IODZH, Integraal Onderzoek Drinkwatervoorziening Zuid-Holland (1979-1983) in opdracht van het Ministerie van VROM, CRM en de Provincie Zuid-Holland is naar voren gekomen dat de drinkwaterwinning zeer schadelijk was en is voor de (vooral vochtige) duinnatuur. Er werd aanbevolen die schadelijke waterwinning binnen de perken te houden en waar mogelijk de schade te herstellen (BRON: www.wur.nl). De overgenomen aanbevelingen zijn in 1989 vastgelegd in een convenant tussen o.a. de provincie Zuid-Holland en de voorganger van Dunea, DHZ. Definitieve afspraken zijn in 1996 vastgelegd in een bestuursovereenkomst tussen de provincie en waterwinbedrijven (dit document is als bijlage bij de zienswijze meegezonden). Partijen hebben hierin afgesproken dat toekomstige uitbreidingen moesten worden opgevangen door een diepte infiltratie systeem. Het percentage dieptewinningen is tot op heden beperkt. Op dit moment wordt 71,9 Mm³ jaar in Meijndel en 32,1 Mm³ jaar via oppervlaktewinningen gewonnen en slechts 4,0 Mm³ via dieptewinningen in Meijndel en 7,1 Mm³ in Berkheide; totaal zo'n 10%.

Bij onderhavige vergunningsaanvraag wordt afgeweken van de gemaakte afspraak: Initiatiefnemer wil opnieuw investeren in vernieuwing van winning 6.1 en 6.3 en tevens een oppervlakte infiltratieplas aanleggen. Bij oppervlakte winning geldt dat deze door zijn geringe afstand tot de bovengelegen biodiversiteit van het Natura 2000-gebied veel meer schade levert dan een diepte winning. Onderzocht dient te worden of er ook alternatieven zijn die leiden tot minder schade aan de natuur. Hierbij geldt dat er in Berkheide reeds een diepte infiltratie systeem

met een capaciteit van 7,1 miljoen m³ met een bijhorende waterwinvergunning aanwezig is. Dit systeem is tot op heden niet gebruikt, naar alle waarschijnlijkheid omdat het waterverbruik 25-30 jaar op hetzelfde niveau bleef waardoor uitbreidingen niet nodig waren. We nemen aan dat initiatiefnemer dit systeem niet wil gebruiken, omdat dit een duurder winning is dan de oppervlakte winning. Echter haar statutaire taken zijn natuurbeheer en waterwinning. Conform de natuurwetgeving dient er ten alle tijden gezocht te worden naar het alternatief dat zo min mogelijk belastend is voor de natuur.

De indiener van de zienswijze verzoekt om te laten onderzoeken of initiatiefnemer over kan gaan tot de aanleg van een waterzuiveringsfabriek buiten het Natura 2000-gebied (bijvoorbeeld direct gelegen in Bergambacht, waar het rivierwater door Dunea opgepompt wordt). Na infiltratie blijven de chemicaliën en microplastics nu achter in de duinen, waardoor de biodiversiteit en de staat van de natuur verder aangetast wordt. Door de huidige technologische ontwikkelingen is het niet langer nodig om onze kwetsbare duinen zo intensief te “gebruiken” voor waterzuivering. Initiatiefnemer is op dit moment nog de enige drinkwaterleverancier die zo intensief waterwinning uitvoert in de duinen. Alle andere drinkwaterleveranciers hebben buiten Natura 2000-gebieden waterzuiveringsfabrieken gebouwd (bron: www.vewin.nl). Zeker gezien de dramatische stand van de natuur in Nederland en het steeds vuiler wordende rivierwater (waaronder microplastics) kan op deze wijze de Natura 2000-gebieden worden ontlast. Ook uit de effectenindicator Alterra voor Natura 2000 Meijndel & Berkheide blijkt dat de waterwinning negatieve gevolgen heeft voor beschermde habitats en soorten.

3. In de stikstofberekeningen is er geen rekening gehouden met de stikstoftoename als gevolg van (de gegroeide) recreatie.

Bij de uitgevoerde AERIUS-berekeningen is geen rekening gehouden met stikstof veroorzaakt door het toegenomen recreatieverkeer naar boerderij Meijndel en de Wassenaarse Slag. Daarnaast ontbreekt de stikstofdepositie veroorzaakt door de recreanten die hun honden in Meijndel uitlaten, in de berekeningen. Zoals bekend is Meijndel & Berkheide reeds overbelast en rusten op de provincie diverse uitbreidings- en herstelverplichtingen voor de bedreigde en stikstofgevoelige habitats grijze duinen en duinbossen. Wij verzoeken u Dunea nieuwe AERIUS-berekeningen te laten maken, waarin dit cumulatieve effect is meegenomen.

Over deze zienswijzen merken wij het volgende op:

Ad 1

Dit betreft een zeer algemene zienswijze ten aanzien van PFAS die niet specifiek is gericht op het project winning 6.1 en 6.3 maar gericht is op het totale productieproces voor drinkwater door initiatiefnemer. Het project betreft de renovatie van een bestaande winning waarmee geen wijzigingen optreden in de kwaliteit en kwantiteit van het aangevoerde, voorgezuiverde rivierwater.

Voorts merken wij op dat de zuivering van rivierwater plaatsvindt in Bergambacht (buiten het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide). Het in Bergambacht voorgezuiverde water wordt via leidingen naar het duingebied tussen Monster en Katwijk getransporteerd. Daar wordt het ingelaten water vervolgens (onder andere door infiltratieplassen) gefilterd tot drinkwater. Op de website van Dunea [Drinkwater voor de toekomst \(dunea.nl\)](http://dunea.nl) is informatie te vinden over de actuele programma's van Dunea, inclusief de noodzaak van bescherming van bronnen tegen vervuilende stoffen. Ook kan via deze route kennis worden genomen van de lopende participatietrajecten rond programma's.

Ad 2

Het onderzoeken van alternatieven is alleen aan de orde als uit een passende beoordeling blijkt dat sprake is van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied. Dat is hier niet aan de orde.

Ten overvloede merken wij op dat Dunea verplicht is om, nu en in de toekomst, te voldoen aan de leveringseisen die gelden op grond van de Drinkwaterwet. Om aan die vraag te kunnen voldoen zijn verschillende winmethoden, waaronder de renovatie van winning 6.1 en 6.3 noodzakelijk.

Ad 3

De zienswijze ziet op cumulatie als gevolg van toenemende recreatie. Recreatie is echter geen onderdeel van het project. Het project leidt namelijk niet tot een toename van recreatie. Dit betreft een autonome ontwikkeling die verwerkt wordt in de achtergronddepositie in AERIUS.

Voorts volgt uit jurisprudentie, voor zover dat aan de orde is, dat bij de berekening van cumulatie alleen projecten moeten worden meegenomen waarvoor reeds een vergunning is verleend, maar die nog niet of slechts ten dele zijn uitgevoerd, en die afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied kunnen hebben.

Voor de vraag of een ander project in de beoordeling moet worden betrokken is dus zowel van belang in welke fase van het besluitvormings- en uitvoeringsproces het project zich bevindt (vergunning verleend en niet/ten dele uitgevoerd) als de mogelijke effecten die ervan uit gaan (zie ABRvS, 16 april 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1312 en ABRvS 9 september 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2848).

De zienswijzen vormen geen aanleiding om het besluit te wijzigen.

Wijziging ten opzichte van ontwerpbeschikking

Ten opzichte van de ontwerpbeschikking zijn de volgende wijzigingen aangebracht.

AERIUS Calculator is op 1 oktober 2024 geactualiseerd. Op grond van de Omgevingsregeling dienen alle besluiten te worden gebaseerd op de meest recente versie van AERIUS ten tijde van de besluitvorming, in deze versie AERIUS 2024. Daarom zijn de AERIUS-berekeningen opnieuw uitgevoerd in de meest recente versie van AERIUS Calculator. De verwijzingen naar en uitkomsten van AERIUS-berekeningen in dit besluit zijn aangepast naar de hernieuwde berekeningen.

Gelet op de geactualiseerde AERIUS berekeningen is ook de Ecologische beoordeling stikstof Project winning 6.1 en 6.3, Bijlage bij de passende beoordeling winning 6.1 en 6.3 (hierna: ecologische beoordeling) gewijzigd. Deze wijzigingen, zijn in onze overwegingen ten aanzien van stikstofdepositie in dit besluit beoordeeld.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan:

- artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow en artikel 16.53c van de Ow;
- afdeling 11.1 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal);
- artikel 8.74b van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl);
- paragraaf 7.2.1 en artikel 7.197h van de Omgevingsregeling;
- de vastgestelde aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden zoals vermeld in de AERIUS-berekening met kenmerk RUMqtuRPM996 van 28 november 2024. De aanwijzingsbesluiten zijn opgenomen in de gebiedendatabase¹ voor deze gebieden;
- de beheerplannen van de Natura 2000-gebieden zoals genoemd in de AERIUS-berekening met kenmerk RUMqtuRPM996 van 28 november 2024.

---

¹ <https://www.natura2000.nl/gebieden>

Beoordeling

Aangevraagde activiteit

De initiatiefnemer heeft een aanvraag om vergunning op grond van artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Omgevingswet ingediend voor het vervangen van winning 6.1 en 6.3, gelegen in het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide nabij de Wassenaarse Slag te Wassenaar. Het project betreft het vernieuwen van winning 6.1, het loskoppelen van winning 6.3, het aanleggen van een nieuwe infiltratieplas 12.4 en het uitvoeren van natuurontwikkeling en verbetering. De initiatiefnemer is voornemens de werkzaamheden te starten vanaf september 2024. De realisatie vindt plaats gedurende circa zeven maanden en wordt naar verwachting afgerond in maart 2025. Na uitvoering van de werkzaamheden worden de winningen voor onbepaalde tijd in gebruik genomen.

Winning 6.1 en 6.3 ligt in het noordwestelijk deel van het gebied Berkheide. Pompstation Katwijk bevindt zich in het noordoosten van het infiltratiegebied.

Dunea is verantwoordelijk voor de productie en levering van drinkwater in het westelijk deel van de provincie Zuid-Holland. Om voldoende drinkwater te kunnen blijven leveren moet Dunea in de komende jaren de capaciteit van de drinkwaterwinning verhogen. Met het Programma Berkheide wil Dunea de leveringszekerheid veiligstellen. Het Programma Berkheide omvat een aantal projecten om op korte termijn de bestaande productiecapaciteit veilig te stellen middels renovatiewerkzaamheden en uitbreidingen van bestaande waterwinningen. Op deze manier kan aan de toekomstige vraag naar drinkwater worden voldaan. De renovatie en uitbreiding van winning 6.1/6.3 is één van de projecten die plaatsvindt vanuit deze doelstelling en opgave. Het project heeft tot doel de drinkwatercapaciteit te optimaliseren en de hydrologische condities voor de omliggende vochtige duinvalleien te behouden en/of te optimaliseren.

Winning 6.1 en 6.3 dateren uit de jaren tachtig van de vorige eeuw. Winning 6.1 verkeert in slechte staat. Aan de zuidwestzijde, in het verlengde van winning 6.1 ligt winning 6.3. Winning 6.1 en 6.3 worden op dit moment gezamenlijk aangestuurd. Omdat de capaciteit van de winning terugloopt, wordt de winning volledig vervangen. Alle winputten en bijbehorende leidingen worden vernieuwd. Hierbij wordt de verzamelleiding dichter naar de winputten verplaatst. De winputten komen terug op dezelfde locatie. Ook wordt een nieuwe infiltratieplas aangelegd, plas 12.4. Ter plekke van de nieuw aan te leggen infiltratieplas 12.4 komen de bestaande winputten te vervallen. Verder worden een grote (debietmeter)put en het omliggende leidingwerk vervangen. Winning 6.1 wordt in het midden gesplitst en daarmee in technische zin losgekoppeld van winning 6.3. Dit zorgt ervoor dat winning 6.1 en 6.3 separaat kunnen worden aangestuurd. De grondwaterstand in de omgeving kan daardoor nauwkeuriger worden beheerst.

Door de renovatie van winning 6.1 en 6.3 stijgt de onttrekkingscapaciteit van 267 m³/uur naar 284 m³/uur.

Het project winning 6.1 en 6.3 bestaat uit drie onderdelen. De werkzaamheden behorende bij deze drie onderdelen volgen uit de projectbeschrijving. Voor zover in de projectbeschrijving werkzaamheden zijn vermeld die onder beheer en onderhoud vallen en buiten de reikwijdte van de aanvraag vallen, zijn die werkzaamheden hieronder niet vermeld (m en n). Voor elk onderdeel is hieronder toegelicht welke werkzaamheden worden uitgevoerd:

1. Vernieuwen van winning 6.1 en loskoppelen (plaatsen debietmeterput, peilbuizen en kabels) van winning 6.3

De werkzaamheden bestaan uit:

- a. rooien en snoeien van struweel en bomen binnen het werkgebied (zie figuur 2 van de projectbeschrijving);
- b. het aanleggen van een tijdelijke werkweg (circa 160 meter) met rijplaten (bijlage II kaart transportroutes);
- c. het vernieuwen en gedeeltelijk verleggen van aansluit- en verzamelleidingen;
- d. het verwijderen en opnieuw boren van bestaande winputten (op dezelfde locatie);

- e. het vervangen van één grote (debietmeter)put inclusief vervangen van kabels;
- f. het plaatsen van twee nieuwe putten, waarvan één put binnen en één put buiten het werkgebied van winning 6.1;
- g. het plaatsen van een peilbuis bij winning 6.3 inclusief bekabeling;
- h. aanleggen van nieuwe kabels en schakelkasten (langs de bronnen van winning 6.3);
- i. aanleggen van nieuwe kabels en schakelkasten (bij het pompgebouw richting winning 6.1);
- j. het aan- en afvoeren van materiaal, zoals kabels en materiaal voor betonconstructies, en materieel;
- k. aanleggen van een brandweeropstelplaats van grasbetonblokken bij infiltratieplas 12.1 met een permanente aanvoerleiding vanuit infiltratieplas 12.1 en
- l. beperkte bemaling voor vervangen debietmeterput voor loskoppelen 6.3.
- u. herstel van huidige situatie binnen werkgebied winning 6.1. Het werkgebied dat vergraven wordt door de werkzaamheden bestaat uit H2130, Grijze duinen, H2160, Duindoornstruwelen en H2180A, Duinbossen (droog) en H2180C, Duinbossen (binnenduintrand). Dit wordt zodanig hersteld en opnieuw ingericht dat Grijs duin opnieuw kan ontwikkelen.

2. Aanleggen van een nieuwe infiltratieplas 12.4

De werkzaamheden rondom de nieuwe infiltratieplas 12.4 bestaan uit:

- o. Het ontgraven van een nieuwe infiltratieplas, 12.4;
- p. Het aanleggen van een duiker tussen plas 12.1 en 12.4 (75 meter lang);
- q. Het aanbrengen van een uitstroomconstructie in plas 12.1 en 12.4 (3x3 meter)
- r. Het aan- en afvoeren van materiaal, zoals kabels en materiaal voor duikers, en materieel (Bijlage II Tekening transportroutes);
- s. Het aanleggen van een nieuwe leiding naar de nieuwe put buiten het werkgebied (Bijlage I) en t/w. Het aanpassen van de oever tot een natuurvriendelijke oever ten behoeve van diverse beschermde soorten zoals de rugstreeppad.

3. Natuurontwikkeling en -verbetering

v. Natuurontwikkeling: In het Beheerplan N2000 Meijndel & Berkheide is voor zowel de valleien en duinen van midden Berkheide als het waterwingebied Berkheide expliciet aangegeven (en gekwantificeerd) de ambitie om het areaal aan H2160, te laten afnemen ten gunste van met name H2130, Grijze duinen en in mindere mate H2190, Vochtige duinvalleien. Door rondom het werkgebied van de winning bestaande duindoornstruwelen en abelen te verwijderen wordt hieraan tegemoetgekomen. Hierdoor ontstaat de gewenste openheid en ontstaan optimale condities voor de ontwikkeling van H2130, Grijze duinen (pioniersstadium van successie).

Vergunningplicht

Artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow bepaalt dat het verboden is zonder omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit² te verrichten, tenzij het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.

De beoordeling van de aanvraag heeft onder andere betrekking op verzuring en vermesting als gevolg van stikstofdepositie. De beoogde activiteit heeft daarnaast mogelijk significante overige effecten op het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide. Het gaat daarbij om de effecten als gevolg van oppervlakteverlies van kwalificerende habitattypen, verstoring (waaronder geluid, trillingen), verandering in dynamiek en hydrologische effecten.

Voor de beoordeling van de vraag of er sprake is van (significant) negatieve effecten als gevolg van stikstofemissie ten gevolge van het project, is het van belang de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te bepalen. Het gaat daarbij om de stikstofdepositie van alle onlosmakelijk met elkaar verbonden activiteiten die tezamen het project

---

² Een activiteit, inhoudende het realiseren van een project als bedoeld in artikel 6, derde lid, van de Habitatrictlijn dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

vormen. Bij de beoordeling van het projecteffect mogen ook de onlosmakelijk met het project samenhangende positieve gevolgen (zoals intern salderen) betrokken worden.

De gevraagde activiteit bestaat uit het vernieuwen van winning 6.1 en loskoppelen van winning 6.3, het aanleggen van een nieuwe infiltratieplas 12.4, het uitvoeren van natuurontwikkeling en verbetering. Het gaat hier om een waterwinstelsysteem dat in de jaren tachtig van de vorige eeuw is aangelegd. Voor de aanwezige winning 6.1/6.3 is geen vergunning in het kader van de Wnb verleend, omdat de waterwinning reeds plaatsvond ten tijde van de aanwijzing van het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide.

Conclusie vergunningplicht

Op basis van de aangeleverde documenten en de AERIUS-berekening hebben wij vastgesteld dat de gevraagde activiteit vergunningplichtig is op grond van artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow. Het project kan significant negatieve effecten hebben op Natura 2000-gebieden.

Instandhoudingsdoelstellingen

De bovengenoemde Natura 2000-gebieden zijn aangewezen voor habitattypen en- soorten waarvoor een instandhoudingsdoelstelling geldt.

Voor het gevraagde project zijn in verband met een bijdrage van stikstofdepositie en overige effecten de in tabel 1a t/m 1e genoemde instandhoudingsdoelstellingen van belang.

Tabel 1a: Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide.

Habitatype	Oppervlakte	Kwaliteit
Witte duinen (H2120)	behoud	verbetering
Grijze duinen, kalkrijk (H2130A)	uitbreiding	verbetering
Grijze duinen, kalkarm (H2130B)	uitbreiding	verbetering
Duindoornstruwelen (H2160)*	behoud	behoud
Duinbossen, droog (H2180A)	behoud	behoud
Duinbossen, binnenduintrand (H2180C)	behoud	verbetering
Vochtige duinvalleien, kalkrijk (H2190B)	uitbreiding	verbetering
Vochtige duinvalleien, ontkalkt (H2190C)	uitbreiding	verbetering
H3140, kranswierwateren	behoud	behoud
nauwe korfslak(H1014); leefgebied Zoom, Mantel en droog struweel van de duinen (LG12)	behoud	behoud

* Enige afname van dit habitatype is toegestaan ten gunste van uitbreiding grijze duinen en vochtige duinvalleien

Tabel 1b: Instandhoudingsdoelstelling Natura 2000-gebied Coepelduynen.

Habitatype	Oppervlakte	Kwaliteit
Grijze duinen, kalkrijk (H2130A)	behoud	behoud

Tabel 1c: Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid.

Habitatype	Oppervlakte	Kwaliteit
Grijze duinen, kalkrijk (H2130A)	uitbreiding	verbetering
Grijze duinen, kalkarm (H2130B)	behoud	verbetering
Grijze duinen, heischraal (H2130C)	uitbreiding	verbetering
Duinheiden met struikhei (H2150)	behoud	behoud
Duindoornstruwelen (H2160)*	behoud	behoud
Duinbossen, droog (H2180A)	behoud	behoud
Duinbossen, binnenduintrand (H2180C)	behoud	behoud
Vochtige duinvalleien, open water (H2190A)	uitbreiding	verbetering
Vochtige duinvalleien, kalkrijk (H2190B)	uitbreiding	verbetering
Vochtige duinvalleien, ontkalkt (H2190C)	behoud	behoud
nauwe korfslak(H1014);	behoud	behoud

leefgebied Zoom, Mantel en droog struweel van de duinen (LG12)		
--	--	--

* Enige afname van dit habitattype is toegestaan ten gunste van uitbreiding grijze duinen en vochtige duinvalleien

Tabel 1d: Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal.

Habitattype	Oppervlakte	Kwaliteit
Witte duinen (H2120)	behoud	behoud
Grijze duinen, kalkrijk (H2130A)	uitbreiding	verbetering
Grijze duinen, kalkarm (H2130B)	behoud	behoud
Duinheiden met struikhei (H2150)	behoud	behoud
Duindoornstruwelen (H2160)*	behoud	behoud
Duinbossen, droog (H2180A)	behoud	verbetering
Duinbossen, binnenduinrand (H2180C)	behoud	verbetering

* Enige afname van dit habitattype is toegestaan ten gunste van uitbreiding grijze duinen en vochtige duinvalleien

Tabel 1e: Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen.

Habitattype	Oppervlakte	Kwaliteit
Witte duinen (H2120)	behoud	verbetering
Grijze duinen, kalkrijk (H2130A)	uitbreiding	verbetering
Grijze duinen, kalkarm (H2130B)	behoud	verbetering
Duinheiden met struikhei (H2150)	behoud	verbetering
Duinbossen, droog (H2180A)	behoud	verbetering
Duinbossen, binnenduinrand (H2180C)	behoud	verbetering

Beoordeling aanvraag ten aanzien van stikstofdepositie

In deze beoordeling wordt nader ingegaan op de bijdrage aan stikstofdepositie ten gevolge van het project.

Realisatiefase

In de realisatiefase vindt emissie van stikstof plaats door gebruik van (mobiele) werktuigen. Uit de AERIUS-berekening met kenmerk RUMqtuRPM996 van 28 november 2024 blijkt dat de activiteiten resulteren in een maximale tijdelijke stikstofdepositie van 21,39 mol/ha/jaar op het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide, 0,25 mol/ha/jaar op het Natura 2000-gebied Coepelduynen, 0,09 mol/ha/jaar op het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid, 0,04 mol/ha/jaar op het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal en 0,03 mol/ha/jaar op het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen.

Gebruiksfase

In de gebruiksfase is de waterwinning in gebruik en vindt geen toename van emissie van stikstof plaats ten opzichte van de huidige situatie.

Ecologische beoordeling

De initiatiefnemer heeft in de ecologische beoordeling, aangevoerd dat de beoogde activiteit en daaruit resulterende stikstofdepositie geen significant negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van de bovengenoemde Natura 2000-gebieden.

Uit de AERIUS-berekening van 28 november 2024 met kenmerk RUMqtuRPM996 blijkt dat de emissie van (mobiele) werktuigen in de realisatiefase resulteert in een maximale stikstofdepositie op habitattypen in de genoemde Natura 2000-gebieden zoals weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: Projecteffect in mol/ha/jaar in de realisatiefase.

Natura 2000-gebied	Projecteffect realisatiefase, max stikstofdepositie in mol/ha/jaar
Meijendel & Berkheide	21,39
Coepelduynen	0,25
Kennemerland-Zuid	0,09
Westduinpark & Wapendal	0,04
Solleveld & Kapittelduinen	0,03

Ontwikkeling achtergronddepositie

Sinds 2018 daalt de achtergronddepositie in de kustgebieden in Zuid-Holland. Dit blijkt ook uit het rapport “Analyse ontwikkeling stikstofemissie en -depositie”, RIVM-briefrapport 2024-0007 en AERIUS Monitor 2023. De prognose is dat deze daling doorzet in de komende jaren. Dit neemt niet weg dat in grote delen van de duingebieden nog steeds sprake is van een overbelaste situatie waarbij de Achtergronddepositiewaarde (ADW) hoger is dan de Kritische Depositiewaarde (KDW) voor habitattypen.

Stikstof is één van de sleutelfactoren die bepalend is voor de kwaliteit van de voor stikstofgevoelige duinhabitatypen. Daarnaast zijn windverstuiving en begrazing door konijnen van oudsher bepalend voor de kwaliteit. Deze factoren bepalen de veerkracht en de kwaliteit van deze habitattypen. Het betreft sleutelfactoren die onder natuurlijke situaties permanent en langjarig van invloed zijn. In duingebieden is het opstapelen van organisch materiaal op en in de bodem en het daardoor en door uitspoeling van kalk optreden van verzuring een natuurlijk proces. Het is onder natuurlijke omstandigheden een traag proces (decennia) dat in duinen waar plaats is voor winddynamiek extra vertraagd wordt door processen als verstuiving en lokale erosie. Duinhabitatypen zijn voor hun instandhouding dan ook afhankelijk van kleinschalige verstuivingsdynamiek en van begrazing. Van oudsher betreft dit begrazing door konijnen, maar met het instorten van de duinpopulaties is deze rol vanaf het einde van de vorige eeuw overgenomen door het inzetten van (grote) grazers. Vanaf deze periode wordt ook kleinschalige verstuivingsdynamiek gestimuleerd. Met begrazing en herstel van kleinschalige verstuiving treedt herstel van duinhabitatypen op, ook waar nog sprake is van een overbelasting met stikstof.

Opbouw beoordeling

De effecten van stikstofdepositie zijn per Natura 2000-gebied en per habitatype nader beoordeeld. Per Natura 2000-gebied is steeds eerst de depositietoename per habitatype weergegeven, alsmede het percentage van dat areaal waar de kritische depositiewaarde (KDW) reeds overschreden is. Deze informatie is afkomstig uit de betreffende gebiedsanalyses (hierna: NDA), de meest recente versie van AERIUS Monitor en de passende beoordeling. Vervolgens is voor ieder habitatype waarop dit project een toename van stikstofdepositie veroorzaakt, een specifieke beoordeling uitgewerkt op basis van de huidige kwaliteit en omstandigheden of de reeds in uitvoering zijnde beheermaatregelen.

Per Natura 2000-gebied en per habitatype of leefgebied van een soort is gekeken of op één of meerdere hexagonen met het betreffende vegetatietype de kritische depositiewaarde overschreden wordt door de achtergronddepositie, of binnen een marge van 70 mol/ha/jaar ligt (meetonzekerheid). De habitattypen waarbij dit niet het geval is zijn niet beschreven. Hiervan is op voorhand uit te sluiten dat de instandhoudingsdoelstellingen in het geding komen door een toename van stikstofdepositie.

Bij de beoordeling van de stikstofdepositie op hexagoonniveau is in de ecologische toets **geen** gebruik gemaakt van de weergaven ‘relevante hexagonen’ of ‘Own2000-registratieset’ uit AERIUS-Calculator omdat nadere uitwerking via een GML-bestand en export naar een GIS-applicatie nauwkeuriger is dan het hanteren van de “relevante hexagonen” die in AERIUS-Calculator worden weergegeven. De weergave ‘Own2000-registratieset’ geeft de maximale depositie op hexagonen waarbinnen tenminste één overbelast habitatype ligt. Habitattypen binnen

hetzelfde hexagoon waarvan de KDW niet wordt overbelast krijgen hierdoor toch deze maximale depositie toebedeeld, terwijl die (binnen dit hexagoon) niet beoordeeld hoeven te worden. Dat leidt hier en daar tot een overschatting van de maximale depositie op overbelast habitat. Dit fenomeen wordt in het AERIUS-handboek op pagina 122 toegelicht.

NATURA 2000-GEBIED MEIJENDEL & BERKHEIDE

Tabel 3: Stikstofdepositie (in mol/ha/jaar) op Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide per habitatype (in hectare).

Habitatype	Maximale N-toename op (naderend) overbelaste hexagonen	Kritische Depositie-waarde (KDW)	Maximale Achtergrond-Depositie-waarde (ADW)	Totale oppervlakte habitatype in gebied	Oppervlakte met (naderende) overschrijding KDW met projecteffect
H2120 Witte duinen	0,24	1429	1926	96,5	0,8
H2130A Grijze duinen, kalkrijk	21,00	1071	2004	583,1	143
H2130B Grijze duinen, kalkarm	21,39	929	1925	300,9	289
H2160 Duindoornstruwelen	0,04	2000	2004	591,7	0,3
H2180Abe Duinbossen, berken-eikenbos	0,24	1071	1786	4,3	3,7
H2180A0 Duinbossen (droog) overig	14,86	1071	1925	413,6	362
H2180C Duinbossen, binnenduinrand	1,51	1786	1992	124,9	16
H2190B Vochtige duinvalleien, kalkrijk	0,08	1429	1417	21,3	0,02
H2190C Vochtige duinvalleien, ontkalkt	0,08	1071	1504	0,2	0,1
H1014, nauwe korfslak, LG12, leefgebied Zoom, Mantel en droog struweel van de duinen	0,24	1643	1843	51,3	0,3

H2120, Witte duinen

In de ecologische beoordeling is beschreven dat het totale oppervlakte van habitatype H2120, Witte duinen in het gebied circa 96 ha bedraagt. De KDW wordt op 0,8 ha overschreden. De projectbijdrage bedraagt hier maximaal 0,24 mol/ha/jaar.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de vegetatiekundige kwaliteit van H2120, Witte duinen, goed is ter plaatse van de overbelaste hexagonen. Enkele deelgebieden waaronder de zeereep zijn als goed beoordeeld voor typische soorten. In andere deelgebieden die meer landinwaarts zijn gelegen, zijn minder typische soorten aanwezig. De 'structuur en functie' van het habitatype is hier minder goed ontwikkeld als gevolg van een beperkte verstuivingsdynamiek. Het grootste knelpunt met betrekking tot de instandhoudingsdoelen is dan ook het gebrek aan dynamiek als gevolg van kunstmatig kustbeheer. Andere knelpunten zijn het dichtgroeien van het duin en de snelle successie van struweel door het wegvallen van de konijnenpopulatie.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de eenmalige toename van de stikstofdepositie als gevolg van project winning 6.1 en 6.3 van maximaal 0,24 mol/ha/jaar niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van het habitatype H2120, Witte duinen. De eenmalige depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te behouden.

H2130A, Grijze duinen, kalkrijk

In de ecologische beoordeling is beschreven dat het totale oppervlakte van H2130A, Grijze duinen (kalkrijk) in het Natura 2000-gebied 583 ha bedraagt. De projectbijdrage van maximaal 21,00 mol/ha/jaar op hexagonen met een (naderende) overbelasting komt voor over een oppervlakte van 143 ha.

Uit de NDA blijkt dat op plekken met overbelasting een goede kwaliteit van vegetatie behorende tot het habitatype grijze duinen aanwezig is. De afgelopen jaren zijn beheermaatregelen uitgevoerd om verstuing te initiëren en

vergrassing en verstruweling aan te pakken. Voor verdere verbetering van de kwaliteit en uitbreiding van grijze duinen is continuering van deze maatregelen noodzakelijk. De tijdelijke projectbijdrage van maximaal 21,00 mol/ha/jaar op (naderend) overbelast habitat doet geen afbreuk aan de effectiviteit van beheer en herstelmaatregelen en de huidige kwaliteit van het habitatype.

Ter plekke van de locaties met een hoge projectbijdrage wordt daarnaast tijdens de werkzaamheden een grote hoeveelheid biomassa en daarmee stikstof uit het gebied verwijderd (316 kilomol; zie ecologische beoordeling). Onder de beoordeling van overige effecten (zie beoordeling overige effecten onder oppervlakteverlies) hebben wij tevens opgemerkt dat als gevolg van natuurherstel uitbreiding van H2130, Grijze duinen (waaronder de subhabitattypen A en B) mogelijk is na uitvoering van de werkzaamheden.

Wij kunnen de conclusie uit de ecologische beoordeling delen dat de bijdrage aan stikstofdepositie niet leidt tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen als gevolg van de tijdelijke bijdrage van dit project. Daarbij hebben wij rekening gehouden met het feit dat er als gevolg van de werkzaamheden ook veel stikstof uit het gebied verwijderd wordt. Wel is een monitoringsvoorschrift aan dit besluit verbonden om te kunnen borgen dat de instandhoudingsdoelstellingen voor dit habitatype worden gerealiseerd.

H2130B, Grijze duinen, kalkarm

In de ecologische beoordeling is beschreven dat in het gebied voor habitatype H2130B, Grijze duinen (kalkarm) de KDW over een oppervlak van 289 ha wordt overschreden als gevolg van de tijdelijke projectbijdrage van winning 6.1 en 6.3 van maximaal 21,39 mol/ha/jaar. De maximale depositie vindt plaats op hexagonen tot op 400 meter rond het projectgebied waar de werkzaamheden worden uitgevoerd, daarna neemt de stikstofdepositie sterk af.

In de NDA is de huidige abiotiek als goed beoordeeld. Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van de vegetatie wisselend is. De knelpunten voor het habitatype zijn vergelijkbaar met habitatype H2130A, Grijze duinen (kalkrijk) en hangen samen met een te lage verstuivingsdynamiek en op verschillende plekken onvoldoende natuurlijke begrazing door konijnen. Er zijn in het verleden met succes beheermaatregelen uitgevoerd om verstuiving te initiëren en vergrassing en verstruweling aan te pakken. Voor verdere verbetering van de kwaliteit en uitbreiding van het habitatype is continuering van de maatregelen noodzakelijk.

Net als bij habitatype H2130A, Grijze duinen (kalkrijk) wordt ook hier plaatselijk biomassa uit het gebied verwijderd (zie hiervoor ook onze beoordeling met betrekking tot overige effecten, oppervlakteverlies). De tijdelijke, plaatselijke projectbijdrage van maximaal 21,39 mol/ha/jaar doet geen afbreuk aan de effectiviteit van beheer en herstelmaatregelen en de huidige kwaliteit van het habitatype.

Wij kunnen de conclusie uit de ecologische beoordeling delen dat de tijdelijke bijdrage aan stikstofdepositie van maximaal 21,39 mol/ha/jaar niet leidt tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen als gevolg van de tijdelijke bijdrage van dit project. Daarbij hebben wij rekening gehouden met het feit dat er als gevolg van de werkzaamheden ook veel stikstof uit het gebied verwijderd wordt (zie hiervoor ook onze beoordeling met betrekking tot overige effecten, ruimtebeslag). Wel is een monitoringsvoorschrift aan dit besluit verbonden om te kunnen borgen dat de instandhoudingsdoelstellingen voor dit habitatype worden gerealiseerd.

H2160, Duindoornstruwelen

In de ecologische beoordeling is beschreven dat de KDW voor habitatype H2160, Duindoornstruwelen op 0,3 ha wordt overschreden. De projectbijdrage op overbelaste hexagonen bedraagt 0,04 mol/ha/jaar.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat er geen aanwijzingen zijn dat stikstofdepositie een knelpunt vormt voor de huidige kwaliteit van het habitatype.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke toename van de stikstofdepositie als gevolg van het project van maximaal 0,04 mol/ha/jaar niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van habitatype H2160, Duindoornstruwelen. De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te behouden.

H2180A, Duinbossen, droog

Binnen het gebied komen de subhabitattypen H2180Abe, Duinbossen (droog) berken-eikenbos en H2180Ao, Duinbossen (droog) overig, voor. De maximale projectbijdrage van 0,24 mol/ha/jaar vindt plaats op 3,7 ha subhabitatype H2180Abe, Duinbossen (droog) berken-eikenbos. Op subhabitatype H2180Ao, Duinbossen (droog) overig is sprake van een maximale bijdrage van 14,86 mol/ha/jaar op 362 ha.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat er geen knelpunten voor het habitatype bekend zijn, ondanks een overschrijding van de KDW. Door het uitvoeren van de werkzaamheden wordt plaatselijk biomassa verwijderd (zie ecologische beoordeling).

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de eenmalige toename van stikstofdepositie als gevolg van het project van maximaal 14,86 mol/ha/jaar op H2180Ao en 0,24 mol/ha/jaar op H2180Abe niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van de genoemde subhabitattypen van habitatype H2180A, Duinbossen (droog). De eenmalige depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te verbeteren. Het project heeft daarom geen invloed op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatype.

H2180C, Duinbossen, binnenduinrand

Uit de ecologische beoordeling blijkt dat de tijdelijke projectbijdrage van 1,51 mol/ha/jaar vindt plaats op 16 ha (naderend) overbelast oppervlak.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de huidige kwaliteit van het habitatype matig tot goed is. Stikstofdepositie vormt geen knelpunt voor de deels matige kwaliteit van het habitatype. Blijkens de NDA is de huidige kwaliteit van duinbossen (binnenduinrand) goed. De kwaliteit is met het huidige beheer gewaarborgd en neemt met veroudering van het bos toe.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke toename van de stikstofdepositie als gevolg van de realisatie van het project van maximaal 1,51 mol/ha/jaar niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van habitatype H2180C, Duinbossen (binnenduinrand). De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te verbeteren. Net als bij habitatype H2180A, duinbossen (droog) wordt ook hier plaatselijk biomassa verwijderd.

H2190B, Vochtige duinvalleien (kalkrijk)

Uit de ecologische beoordeling blijkt dat de KDW van habitatype H2190B, Vochtige duinvalleien (kalkrijk) nergens wordt overschreden. Op 0,02 hectare is sprake van een naderende overschrijding van 0,08 mol/ha/jaar. De overschrijding vindt plaats op twee locaties in Meijdendel.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de vegetatie vrijwel overal goed is. De verspreide ligging van het habitatype vormt het grootste knelpunt in het gebied. Een relatie tussen stikstofdepositie en kwaliteit lijkt niet aanwezig.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke toename van de stikstofdepositie als gevolg van de realisatie van het project van maximaal 0,08 mol/ha/jaar op hexagonen met een naderende

overschrijding niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van het habitatype H2190B, Vochtige duinvalleien (kalkrijk). De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te verbeteren. Het project heeft daarom geen invloed op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatype.

H2190C, Vochtige duinvalleien, ontkalkt

In de ecologische beoordeling is beschreven dat de KDW van habitatype H2190C, Vochtige duinvalleien (ontkalkt) op het totale oppervlak (0,1 ha) wordt overschreden. De projectbijdrage bedraagt 0,08 mol/ha/jaar.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van de vegetatie, abiotiek en typische soorten goed is. De verspreide ligging van het habitatype vormt een knelpunt voor de kwaliteit op basis van structuur en functie.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke toename van de stikstofdepositie als gevolg van de realisatie van het project van maximaal 0,08 mol/ha/jaar niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van het habitatype H2190C, Vochtige duinvalleien (ontkalkt). De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te verbeteren. Het project heeft daarom geen invloed op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatype.

H1014, nauwe korfslak, leefgebied Zoom, Mantel en droog struweel van de duinen (LG12)

Het leefgebied LG12, Zoom, mantel en droog struweel van de duinen is in Meijendel & Berkheide aangewezen voor de doelsoort H1014, nauwe korfslak. In de ecologische beoordeling is beschreven dat de tijdelijke projectbijdrage op 0,3 ha maximaal 0,24 mol/ha/jaar bedraagt.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de KDW van het leefgebied van de nauwe korfslak nauwelijks wordt overschreden. Met het beheer en de maatregelen die reeds worden uitgevoerd ten behoeve van H2130, Grijze duinen en H2190, Vochtige duinvalleien is de kwaliteit van het leefgebied van nauwe korfslak afdoende gewaarborgd.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat een tijdelijke projectbijdrage van 0,24 mol/ha/jaar op een zeer beperkt deel van het totaaloppervlak van het leefgebied niet leidt tot een meetbaar effect op het leefgebied van nauwe korfslak. De tijdelijke projectbijdrage vormt geen knelpunt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de nauwe korfslak.

NATURA 2000-GEBIED COEPELDUYNEN

Tabel 4: Stikstofdepositie (in mol/ha/jaar) op Natura 2000-gebied Coepelduynen per habitatype (in hectare).

Habitatype	Maximale N-toename op (naderend) overbelaste hexagonen	Kritische Depositie-waarde (KDW)	Maximale Achtergrond-Depositie-waarde (ADW)	Totale oppervlakte habitatype in gebied	Oppervlakte met (naderende) overschrijding KDW met projecteffect
H2130A Grijze duinen, kalkrijk	0,25	1071	1841	112	40,6

H2130A, Grijze duinen, kalkrijk

In de ecologische beoordeling is beschreven dat het totale oppervlak van habitatype H2130A, Grijze duinen (kalkrijk) in het gebied 112 ha bedraagt. Op overbelast oppervlak van 40,6 ha vindt een tijdelijke depositie van maximaal 0,25 mol/ha/jaar plaats.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype overwegend goed is. In het gebied is voldoende dynamiek en een gezonde konijnenpopulatie aanwezig.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke projectbijdrage van maximaal 0,25 mol/ha/jaar geen knelpunt vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor het habitatype H2130A, Grijze duinen (kalkrijk). De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te verbeteren.

NATURA 2000-GBIED KENNERLAND-ZUID

Tabel 5: Stikstofdepositie (in mol/ha/jaar) op Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid per habitatype (in hectare).

Habitatype	Maximale N toename op (naderend) overbelaste hexagonen	Kritische Depositie-waarde (KDW)	Maximale Achtergrond-Depositie-waarde (ADW)	Totale oppervlakte habitatype in gebied	Oppervlakte met (naderende) overschrijding KDW met projecteffect
H2130A Grijze duinen, kalkrijk	0,09	1071	2219	1569,6	89
H2130B Grijze duinen, kalkarm	0,06	929	2666	817,7	552
H2130C Grijze duinen, heischraal	0,03	786	972	1,3	1,3
H2150 Duinheiden met struikhei	0,04	857	162	4,8	4,8
H2180A Duinbossen (droog)	0,08	1071	2708	481,4	168
H2180Abe, Duinbossen (droog), berken-eikenbos	0,02	1071	1820	19,6	0,3
H2180A0, Duinbossen (droog), overig	0,05	1071	2708	629,8	416
H2180C Duinbossen (binnenduinrand)	0,09	1786	4126	419,5	18
H2190A0 Vochtige duinvalleien, open water, oligotrofe en mesotrofe vormen	0,03	1000	1395	23,2	4,3
H2190B, Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	0,06	1429	2708	86,3	1,8
H2190C, Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	0,02	1071	1209	1,8	1,0
H1014, nauwe korflak, LG12, leefgebied Zoom, Mantel en droog struweel van de duinen	0,06	1643	1807	32,8	0,8

H2130A, Grijze duinen, kalkrijk

In de ecologische beoordeling is beschreven dat het totale oppervlakte van H2130A, Grijze duinen (kalkrijk) in het Natura 2000-gebied 1569,6 ha bedraagt. In totaal vindt op 89 ha overbelast oppervlak een maximale toename van stikstofdepositie plaats van 0,09 mol/ha/jaar.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype overwegend goed is. De grootste knelpunten met betrekking tot de kwaliteit zijn een hoge begrazingsdruk door damherten, een afnemende konijnenpopulatie en te weinig dynamiek. Deze factoren leiden in combinatie met stikstofdepositie tot vergrassing en verstruweling.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de geringe en eenmalige toename van de stikstofdepositie als gevolg van het project van 0,09 mol/ha/jaar niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van het habitatype H2130A, Grijze duinen (kalkrijk). De eenmalige depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit te verbeteren.

H2130B, Grijze duinen, kalkarm

In de ecologische beoordeling is beschreven dat het totale oppervlakte van H2130B, Grijze duinen (kalkarm) in het Natura 2000-gebied 817,8 ha bedraagt. In totaal vindt op 552 ha overbelast oppervlak een maximale toename van stikstofdepositie plaats van 0,06 mol/ha/jaar.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype overwegend goed is. De knelpunten voor het habitatype zijn een hoge begrazingsdruk door damherten en een afnemende konijnenpopulatie.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de geringe, eenmalige toename van de stikstofdepositie als gevolg van de realisatie van het project van maximaal 0,06 mol/ha/jaar niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van het habitatype H2130B, Grijs duinen (kalkarm). De eenmalige depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te verbeteren.

H2130C, Grijs duinen, heischraal

In de ecologische beoordeling is beschreven dat de projectbijdrage op overbelaste hexagonen van maximaal 0,03 mol/ha/jaar plaatsvindt op 1,3 ha. Dit betreft vrijwel het gehele aanwezige oppervlakte van dit habitatype in het gebied.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype overwegend goed is. De knelpunten voor het habitatype zijn stikstofdepositie, het gebrek aan dynamiek, mogelijk (deels) lage konijnenstand en een hoge begrazingsdruk door damherten.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke, geringe toename van de stikstofdepositie als gevolg van het project van maximaal 0,03 mol/ha/jaar niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van habitatype H2150, Duinheiden met struikhei. De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te behouden.

H2150, Duinheiden met struikhei

In de ecologische beoordeling is beschreven dat de projectbijdrage op overbelaste hexagonen van 0,04 mol/ha/jaar vindt plaats op 4,8 ha. Dit betreft bijna het gehele aanwezige oppervlakte van dit habitatype in het gebied.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype matig is. De knelpunten voor het habitatype zijn een hoge begrazingsdruk door damherten en vergrassing als gevolg van stikstofdepositie.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke, geringe toename van de stikstofdepositie als gevolg van het project van maximaal 0,04 mol/ha/jaar niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van habitatype H2150, Duinheiden met struikhei. De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te behouden.

H2180A, Duinbossen (droog)

Binnen het gebied komen de subhabitattypen H2180A, Duinbossen (droog), H2180Abe, Duinbossen (droog) berken-eikenbos en H2180Ao, Duinbossen (droog) overig voor. In de ecologische beoordeling is beschreven dat de tijdelijke projectbijdrage van 0,08 mol/ha/jaar voor subhabitatype H2180A, Duinbossen (droog) plaatsvindt op 171 ha overbelast oppervlak. De projectbijdrage van 0,02 mol/ha/jaar voor subhabitatype H2180Abe, Duinbossen (droog) berken-eikenbos vindt plaats op 0,3 ha overbelast oppervlak en de projectbijdrage van maximaal 0,05 mol/ha/jaar voor subhabitatype Duinbossen (droog) overig vindt plaats op 416 ha overbelast oppervlak.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat een knelpunt voor het habitatype de begrazing door damherten vormt. Hierdoor wordt de ontwikkeling van ondergroei sterk beperkt.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de eenmalige, geringe toename van de stikstofdepositie als gevolg van het project van maximaal 0,08 mol/ha/jaar niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van de genoemde subhabitattypen van habitatype H2180A, Duinbossen (droog). De eenmalige depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te behouden. Het project heeft daarom geen invloed op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatype.

H2180C, Duinbossen, binnenduinrand

Uit de ecologische beoordeling blijkt dat de KDW van habitatype H2180C, Duinbossen (binnenduinrand) op een klein deel van het totale oppervlak (419,5 ha) wordt overschreden. Een tijdelijke projectbijdrage van 0,09 mol/ha/jaar vindt plaats op 18 ha overbelast oppervlak.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de huidige kwaliteit van het habitatype goed is. Knelpunten zijn de aanwezigheid van exoten, stikstofdepositie en een hoge begrazingsdruk.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke, geringe toename van de stikstofdepositie als gevolg van de realisatie van het project van maximaal 0,09 mol/ha/jaar niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van habitatype H2180C, Duinbossen (binnenduinrand). De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te behouden.

H2190Ao, Vochtige duinvalleien, open water, oligotrofe en mesotrofe vormen

Uit de ecologische beoordeling blijkt dat de KDW van habitatype H2190Ao, Vochtige duinvalleien, open water, oligotrofe en mesotrofe vormen op een zeer klein deel van het totale oppervlak (23,2 ha) wordt overschreden. In totaal is op 4,3 ha sprake van een overschrijding van 0,03 mol/ha/jaar.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype waarschijnlijk matig tot goed is. Knelpunten zijn eutrofiëring, verzuring, vermesting door vogels, onnatuurlijk peilbeheer, dichtgroei van plassen met riet en te diepe en steile oevers.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke, geringe toename van de stikstofdepositie als gevolg van de realisatie van het project van maximaal 0,03 mol/ha/jaar niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van het habitatype H2190Ao, Vochtige duinvalleien, open water, oligotrofe en mesotrofe vormen. De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te verbeteren. Het project heeft daarom geen invloed op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatype.

H2190B, Vochtige duinvalleien (kalkrijk)

Uit de ecologische beoordeling blijkt dat de KDW van habitatype H2190B, Vochtige duinvalleien (kalkrijk) op een klein deel van het totale oppervlak (86,3 ha) wordt overschreden. Op 1,8 hectare is sprake van een overschrijding van 0,04 mol/ha/jaar.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype matig tot goed is. Knelpunten zijn eutrofiëring, verzuring, beperkte dynamiek, lage konijnenbegrazing en verdroging

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke, geringe toename van de stikstofdepositie als gevolg van de realisatie van het project van maximaal 0,04 mol/ha/jaar niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van het habitatype H2190B, Vochtige duinvalleien (kalkrijk). De

tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te verbeteren. Het project heeft daarom geen invloed op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatype.

H2190C, Vochtige duinvalleien (ontkalkt)

Uit de ecologische beoordeling blijkt dat de KDW van habitatype H2190C, Vochtige duinvalleien (ontkalkt) op een klein deel van het totale oppervlak (1,9 ha) wordt overschreden. Op 1,0 hectare is sprake van een overschrijding van 0,02 mol/ha/jaar.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype matig tot goed is. Knelpunten zijn eutrofiëring, verzuring, beperkte dynamiek, lage konijnenbegrazing, verdroging en steile oevers.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke, geringe toename van de stikstofdepositie als gevolg van de realisatie van het project van maximaal 0,02 mol/ha/jaar niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van het habitatype H2190C, Vochtige duinvalleien (ontkalkt). De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te behouden. Het project heeft daarom geen invloed op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatype.

H1014, nauwe korfslak, leefgebied Zoom, Mantel en droog struweel van de duinen (LG12)

Het leefgebied LG12, Zoom, mantel en droog struweel van de duinen is in Kennemerland-Zuid aangewezen voor de doelsoort H1014, nauwe korfslak. In de ecologische beoordeling is beschreven dat de KDW van het leefgebied op een klein deel van het totale oppervlak van het leefgebied (32,8 ha) wordt overschreden. De tijdelijke projectbijdrage vindt plaats op 0,8 ha overbelaste habitat en bedraagt maximaal 0,03 mol/ha/jaar.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de KDW van het leefgebied van de nauwe korfslak nauwelijks wordt overschreden. De soort komt in het gebied ter plaatse van de projectbijdrage in hoge dichtheden voor.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat een tijdelijke, geringe projectbijdrage van 0,03 mol/ha/jaar op een zeer beperkt deel van het totaaloppervlak van het leefgebied niet leidt tot een meetbaar effect op het leefgebied van nauwe korfslak. De tijdelijke projectbijdrage vormt geen knelpunt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de nauwe korfslak.

NATURA 2000-GBIED WESTDUINPARK & WAPENDAL

Tabel 6: Stikstofdepositie (in mol/ha/jaar) op Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal per habitatype (in hectare).

Habitatype	Maximale toename (op (naderend) overbelaste hexagonen)	Kritische Depositie-waarde (KDW)	Maximale Achtergrond-Depositie-waarde (ADW)	Totale oppervlakte habitatype in gebied	Oppervlakte met (naderende) overschrijding KDW met projecteffect
H2120 Witte duinen	0,03	1429	2543	15,6	0,2
H2130A Grijs duinen, kalkrijk	0,04	1071	2653	40	29,7
H2130B Grijs duinen, kalkarm	0,03	929	2347	5	5
H2150 Duinheiden met struikhei	0,03	857	2295	0,6	0,6
H2160 Duindoornstruwelen	0,04	2000	2653	45,2	2,6
H2180A Duinbossen (droog)	0,03	1071	2347	1,1	1,1
H2180C Duinbossen, binnenduinrand	0,04	1786	2675	70,3	28,1

H2120, Witte duinen

In de ecologische beoordeling is beschreven dat het totale oppervlakte van H2120, Witte duinen in het Natura 2000-gebied circa 16 ha bedraagt. De maximale projectbijdrage van 0,03 mol/ha/jaar vindt plaats op 0,2 ha.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype goed is. Knelpunt is met name verstruweling met duindoorn en rimpelroos in minder dynamische delen van de zeereep.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke, geringe projectbijdrage van maximaal 0,03 mol/ha/jaar geen knelpunt vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor habitatype H2120, Witte duinen. De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te behouden.

H2130A, Griuze duinen, kalkrijk

In de ecologische beoordeling is beschreven dat het totale oppervlak van habitatype H2130A, Griuze duinen (kalkrijk) in het gebied circa 40 ha bedraagt. De projectbijdrage van maximaal 0,04 mol/ha/jaar op hexagonen met een (naderende) overbelasting komt voor op 29 ha.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype overwegend goed is. Knelpunten zijn de aanwezigheid van exoten en lokaal weinig dynamiek.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke, geringe projectbijdrage van maximaal 0,04 mol/ha/jaar geen knelpunt vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor het habitatype H2130A, Griuze duinen (kalkrijk). De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te verbeteren.

H2130B, Griuze duinen, kalkarm

In de ecologische beoordeling is beschreven dat in het gebied de tijdelijke projectbijdrage maximaal 0,03 mol/ha/jaar betreft. Deze projectbijdrage vindt plaats op bijna 5 hectare. Dit betreft bijna het gehele aanwezige oppervlakte van dit habitatype in het gebied.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype voor wat betreft de vegetatie overwegend matig is. Knelpunten zijn de beperkte dynamiek, stikstofdepositie en betreding voor begrazing. Om de kwaliteit in stand te houden is meer verstuiwingsdynamiek nodig om vergrassing te voorkomen.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat een tijdelijke, geringe projectbijdrage van stikstofdepositie van maximaal 0,03 mol/ha/jaar het project het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatype H2130B, Griuze duinen (kalkarm) niet in de weg staat. De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op het behoud van de kwaliteit van het habitatype.

H2150, Duinheiden met struikhei

In de ecologische beoordeling is beschreven dat in het gebied de KDW van habitatype H2150, Duinheiden met struikhei op de totale oppervlakte van 0,6 ha wordt overschreden. De tijdelijke projectbijdrage betreft maximaal 0,03 mol/ha/jaar. Deze projectbijdrage vindt plaats op het gehele aanwezige oppervlakte van 0,6 hectare.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype matig tot goed is. Knelpunten zijn korstmossen als gevolg van begrazing, stikstofdepositie en de opslag van exoten. Door beheermaatregelen, worden jaarlijks behoorlijke hoeveelheden stikstof uit het duinsysteem verwijderd.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat een tijdelijke, geringe projectbijdrage van stikstofdepositie van maximaal 0,03 mol/ha/jaar het project het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatype H2150, Duinheiden met struikhei niet in de weg staat. De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op het behoud van de kwaliteit van het habitatype.

H2160, Duindoornstruwelen

In de ecologische beoordeling is beschreven dat de tijdelijke projectbijdrage van maximaal 0,04 mol/ha/jaar plaatsvindt op 2,6 ha. In totaal is in het gebied een oppervlakte van circa 45 ha duindoornstruwelen aanwezig.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype goed is. De aanwezigheid van exoten is een knelpunt.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de overbelasting een zeer beperkt deel van het habitat betreft en dat een tijdelijke, geringe projectbijdrage van maximaal 0,04 mol/ha/jaar het behalen van de instandhoudingsdoelen voor habitatype H2160, Duindoornstruwelen niet in de weg staat. De eenmalige en geringe depositieverhoging heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om kwaliteit van het habitatype te behouden.

H2180A, Duinbossen (droog)

In het Natura 2000-gebied komen de subhabitattypen H2180Abe Duinbossen (droog) berken-eikenbos en H2180Ao Duinbossen (droog) overig voor. Uit de ecologische beoordeling blijkt dat de maximale projectbijdrage op deze subhabitattypen 0,03 mol/ha/jaar bedraagt. Voor subhabitatype H2180A Duinbossen (droog), berken-eikenbos treft dit 1,1 ha overbelast oppervlak. Voor subhabitatype H2180Ao, Duinbossen (droog), overig gaat het om een overbelast oppervlak van 0,4 ha.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de actuele kwaliteit van de subhabitattypen matig tot goed is. Er zijn geen knelpunten in de NDA vermeld.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de overbelasting als gevolg van de tijdelijke, geringe projectbijdrage van maximaal 0,03 mol/ha/jaar het behalen van de instandhoudingsdoelen voor H2180A Duinbossen (droog), niet in de weg staat. De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te verbeteren.

H2180C, Duinbossen, binnenduinrand

In de ecologische beoordeling is beschreven dat binnen het gebied habitatype H2180C, duinbossen (binnenduinrand) op een oppervlakte van ruim 70 ha voorkomt. De maximale projectbijdrage bedraagt 0,04 mol/ha/jaar over een oppervlakte van 28,1 ha.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype als matig is beoordeeld als gevolg van de aanwezigheid van exoten, gebrek aan open plekken, jonge ontwikkelingsstadia en recreatieve druk. Stikstofdepositie vormt geen knelpunt.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke, geringe projectbijdrage van maximaal 0,04 mol/ha/jaar geen knelpunt vormt voor de instandhoudingsdoelen voor habitatype H2180C, Duinbossen (binnenduinrand). De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te verbeteren.

NATURA 2000-GEBIED SOLLEVELD & KAPITTELDUINEN

Tabel 7: Stikstofdepositie (in mol/ha/jaar) op Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen per habitattype (in hectare).

Habitattype	Maximale toename (op (naderend overbelaste hexagonen)	Kritische Depositie-waarde (KDW)	Maximale Achtergrond-Depositie-waarde (ADW)	Totale oppervlakte habitattype in gebied	Oppervlakte met (naderende) overschrijding KDW met projecteffect
H2120 Witte duinen	0,01	1429	1642	66,1	0,2
H2130A Grijze duinen, kalkrijk	0,02	1071	1740	59,4	11,5
H2130B Grijze duinen, kalkarm	0,02	929	1784	89,8	89,8
H2150 Duinheiden met struikhei	0,03	857	2032	2,1	2,1
H2180A Duinbossen (droog)	0,03	1071	1451	0,1	0,1
H2180Abe Duinbossen (droog), berken-eikenbos	0,02	1071	1977	4,8	4,8
H2180Ao Duinbossen (droog), overig	0,03	1071	2417	68,3	58,9
H2180C Duinbossen, binnenduinstrand	0,02	1786	2501	107,9	4,7

H2120, Witte duinen

In de ecologische beoordeling is beschreven dat het totale oppervlakte van H2120, Witte duinen in het Natura 2000-gebied circa 66 ha bedraagt. De maximale projectbijdrage van 0,01 mol/ha/jaar vindt plaats op 0,2 ha (naderend) overbelast oppervlak.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitattype matig tot goed is. Knelpunt is met name verstruweling door gebrek aan dynamiek.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke, geringe projectbijdrage van maximaal 0,01 mol/ha/jaar geen knelpunt vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor habitattype H2120, Witte duinen. De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitattype te behouden.

H2130A, Grijze duinen, kalkrijk

In de ecologische beoordeling is beschreven dat het totale oppervlak van habitattype H2130A, Grijze duinen (kalkrijk) in het gebied 59,4 ha bedraagt. De projectbijdrage van maximaal 0,02 mol/ha/jaar op hexagonen met een (naderende) overbelasting komt voor op 11,5 ha.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitattype overwegend goed is. Knelpunten zijn de aanwezigheid van exoten en lokaal weinig dynamiek.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke, geringe projectbijdrage van maximaal 0,02 mol/ha/jaar geen knelpunt vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor het habitattype H2130A, Grijze duinen (kalkrijk). De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitattype te verbeteren.

H2130B, Grijze duinen, kalkarm

In de ecologische beoordeling is beschreven dat de tijdelijke projectbijdrage maximaal 0,02 mol/ha/jaar betreft. Deze projectbijdrage vindt plaats op 89 hectare (naderend) overbelast oppervlak. Dit betreft bijna het gehele aanwezige oppervlakte van dit habitattype in het gebied.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype voor wat betreft de vegetatie overwegend matig is. Knelpunten zijn successie, lokaal gebruik als hondenlosloopgebied, intensief maaibeheer en stikstofdepositie.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat een tijdelijke, geringe projectbijdrage van stikstofdepositie van maximaal 0,02 mol/ha/jaar het project het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatype H2130B, Grijze duinen (kalkarm) niet in de weg staat. De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op het behoud van de kwaliteit van het habitatype.

H2150, Duinheiden met struikhei

In de ecologische beoordeling is beschreven dat in het gebied de KDW van habitatype H2150, Duinheiden met struikhei op de totale oppervlakte van 2,1 ha wordt overschreden. De tijdelijke projectbijdrage betreft maximaal 0,03 mol/ha/jaar.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype matig tot goed is. Op locaties waar adequaat beheer plaatsvindt, is de kwaliteit van het habitatype goed.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling. De tijdelijke, geringe toename als gevolg van het project van maximaal 0,03 mol/ha/jaar leidt niet tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van habitatype H2150, Duinheiden met struikhei. De eenmalige depositieverhoging heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te verbeteren.

H2180A, Duinbossen (droog)

Binnen het gebied komen de subhabitattypen H2180A, Duinbossen (droog), H2180Abe, Duinbossen (droog) berken-eikenbos en H2180Ao, Duinbossen (droog) overig voor. De tijdelijke projectbijdrage van 0,03 mol/ha/jaar voor het subhabitatype H2180A, Duinbossen (droog) vindt plaats op het totale aanwezige oppervlak van 0,1 ha. De projectbijdrage voor het subhabitatype Duinbossen (droog) berken-eikenbos bedraagt 0,02 mol/ha/jaar en vindt plaats op het totale aanwezige oppervlak van 4,8 ha. De projectbijdrage van 0,03 mol/ha/jaar op subhabitatype H2180Ao, Duinbossen (droog), overig vindt plaats op bijna 59 ha overbelast oppervlak.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de actuele kwaliteit van het subhabitatype matig tot goed is. Binnen het gebied worden maatregelen uitgevoerd die gericht zijn op het creëren van open plekken ten behoeve van verjonging. Aanvullend zijn maatregelen nodig om verruiging tegen te gaan. Door het uitvoeren van deze maatregelen wordt de kwaliteit van het habitatype verbeterd en worden jaarlijks grote hoeveelheden stikstof uit het gebied verwijderd.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat het project niet leidt tot veranderingen in de oppervlakte en kwaliteit van het subhabitatype H2180A, Duinbossen (droog). Het project staat het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het subhabitatype niet in de weg. De tijdelijke, geringe depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het subhabitatype te verbeteren.

H2180C, Duinbossen, binnenduinrand

In de ecologische beoordeling is beschreven dat binnen het gebied habitatype H2180C, duinbossen (binnenduinrand) op een oppervlakte van 107,9 ha voorkomt. De maximale projectbijdrage bedraagt 0,02 mol/ha/jaar. Deze bijdrage treft 4,7 ha binnen het Natura 2000-gebied.

Uit de ecologische beoordeling en de NDA blijkt dat de kwaliteit van het habitatype als matig tot goed is beoordeeld als gevolg van het gebrek van verjonging, gebiedsvreemde boomsoorten, eenzijdig bomenbestand, veel opslag van esdoorn en weinig structuurvariatie en lokale verzuring.

Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat de tijdelijke, geringe projectbijdrage van maximaal 0,02 mol/ha/jaar geen knelpunt vormt voor de instandhoudingsdoelen voor habitatype H2180C, Duinbossen (binnenduintrand). De tijdelijke depositietoename heeft bovendien geen permanente invloed op de mogelijkheden om de kwaliteit van het habitatype te verbeteren.

Cumulatie stikstofdepositie met andere projecten

Doordat het project winning 6.1 en 6.3 leidt tot een toename van stikstofdepositie, moet worden beoordeeld of er sprake is van cumulatieve effecten in samenhang met de stikstofdepositie op dezelfde Natura 2000-gebieden ten gevolge van andere, gelijktijdig in uitvoering zijnde projecten. Wanneer de aangevraagde activiteiten geen effecten veroorzaken op de relevante Natura 2000-gebieden, dan hoeft geen onderzoek te worden gedaan naar cumulatieve effecten.

Het project winning 6.1 en 6.3 wordt gelijktijdig uitgevoerd met het project winning 8 en het project vervangen winputten in Solleveld. Voor deze projecten zijn afzonderlijke stikstofdepositieberekeningen uitgevoerd:

- AERIUS-berekening realisatiefase winning 6.1 en 6.3 met kenmerk RUMqtuRPM99Q van 28 november 2024
- AERIUS-berekening realisatiefase winning 8 met kenmerk RhJS4TuUU2W3 van 31 maart 2024 en
- AERIUS-berekening realisatiefase Solleveld (vervangen winputten) met kenmerk Rjdqro7qe9VK van 2 mei 2024.

Daarnaast is een cumulatieve berekening uitgevoerd. Dit betreft:

- AERIUS-cumulatieberekening winning 6.1/6.3 en winning 8 met kenmerk RcXB8ASEgSfu van 2 december 2024.

Uit nader onderzoek kan worden gesteld dat er geen andere projecten in de directe omgeving bekend zijn die gelijktijdig met winning 6.1 en 6.3 worden gerealiseerd met significant negatieve effecten.

De resultaten uit de AERIUS-berekening voor de realisatiefase van winning 6.1 en 6.3, de AERIUS-berekening voor de realisatiefase van winning 8 én de cumulatieve berekening zijn weergegeven in onderstaande tabel 8.

Tabel 8: Projecteffect in mol/ha/jaar in de realisatiefase met cumulatie.

Natura 2000-gebied	Projecteffect realisatiefase winning 6.1 en 6.3, max stikstofdepositie in mol/ha/jaar	Projecteffect realisatiefase winning 8, max stikstofdepositie in mol/ha/jaar (gebaseerd op vergunning van 2 september 2024 en AERIUS Calculator 2023)	Projecteffect realisatiefase Solleveld (vervangen winputten), max stikstofdepositie in mol/ha/jaar (gebaseerd op vergunning van 8 augustus 2024 en AERIUS Calculator 2023)	Projecteffect in cumulatie winning 6.1 en 6.3 met winning 8 en Solleveld, max stikstofdepositie in mol/ha/jaar
Meijndel & Berkheide	21,39	9,81	0,01	21,49
Coepelduynen	0,25	0,02	-	0,27
Kennemerland-Zuid	0,09	0,01	-	0,10
Westduinpark & Wapendal	0,04	0,01	0,06	0,09
Solleveld & Kapittelduinen	0,03	0,01	4,80	4,81
Voornes Duin	-	-	0,01	0,01

Uit de notitie cumulatietoets Winning 6.1, Waardenburg Ecology, kenmerk 22-0626/LotLi/ van 16 augustus 2024 blijkt het volgende. Uit de cumulatieve AERIUS-berekening (projecten winning 6.1/6.3, winning 8 en Solleveld) blijkt dat de orde van grootte van de maximale cumulatieve bijdrage op Natura 2000-gebieden vergelijkbaar is met de bijdrage van de afzonderlijke projecten (zie ook de bijlagen bij de hierboven genoemde notitie).

Uit nadere analyse van de cumulatieve AERIUS-berekening blijkt dat het oppervlakte overbelast habitat waar een additionele depositie op plaatsvindt, niet toeneemt. Het cumulatieve effect van winning 8 en Solleveld op winning 6.1/6.3 beperkt zich tot een toename van maximaal 0,10 mol/ha/jaar in het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide en tot enkele honderdsten mol/ha/jaar op andere Natura 2000-gebieden.

Het cumulatieve effect betreft het verschil tussen de projectbijdrage van winning 6.1/6.3 op (naderend) overbelast habitat en de cumulatieve projectbijdrage van winning 6.1/6.3 en winning 8 en Solleveld tezamen op (naderend) overbelast habitat. Net als voor winning 6.1/6.3 geldt voor winning 8 en Solleveld dat de hoogste deposities (>1,0 mol stikstof) zich beperken tot de directe omgeving van de projectlocatie.

De geringe cumulatieve bijdrage leidt blijkens de notitie niet tot andere conclusies dan besproken in de ecologische beoordeling stikstof Winning 6. Een tijdelijke, geringe toename van enkele honderdsten tot een tiende mol leidt niet tot significante veranderingen ten aanzien van de instandhoudingsdoelen van de genoemde Natura 2000-gebieden.

Wij kunnen de conclusie uit de notitie cumulatietoets delen. De hoogste projectbijdrage vindt plaats binnen en nabij de projectgebieden. Op grotere afstand nemen de stikstofdeposities snel af. Om die reden hebben wij beide winningen afzonderlijk beoordeeld en zijn wij van mening dat de cumulatieve effecten voldoende zijn beoordeeld binnen de afzonderlijke beoordelingen van beide projecten.

Conclusie stikstofdepositie

Uit de ecologische beoordeling en de AERIUS-berekening met kenmerk RQQpPiQZbnFx van 29 april 2024 blijkt dat in de realisatiefase sprake is van een toename van stikstofdepositie. Gelet op de tijdelijkheid van de depositie ten tijde van de realisatiefase van het project en de specifieke milieukeurmerken en omstandigheden van de gebieden, zijn wij van mening dat in de ecologische beoordeling op voldoende wijze is aangetoond dat de natuurlijke kenmerken van de gebieden niet worden aangetast als gevolg van de berekende stikstofdepositie.

Wij stellen vast dat voldoende zekerheid is verkregen dat het project winning 6.1 en 6.3, geen significant negatief effect heeft ten gevolge van stikstofdepositie op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden Meijndel & Berkheide, Coepelduynen, Kennemerland-Zuid, Westduinpark & Wapendal en Solleveld & Kapittelduinen.

Beoordeling aanvraag ten aanzien van overige effecten

Naast effecten door verzuring en vermessing als gevolg van stikstofdepositie heeft de beoordeling van de aanvraag, gelet op de geringe afstand van de beoogde activiteit ten opzichte van omliggende Natura 2000-gebieden, ook betrekking op overige effecten. Het project kan leiden tot oppervlakteverlies, verstoring (waaronder geluid en trillingen), verandering in dynamiek, verontreiniging en hydrologische effecten op het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide. Op andere Natura 2000-gebieden is geen sprake van overige effecten.

De werkzaamheden leiden tot tijdelijke en permanente effecten. Tijdelijke effecten treden op ten gevolge van het uitvoeren van de grondwerkzaamheden en de inzet van materieel en materiaal, wat leidt tot ruimtebeslag (gebruik werkpaden), verstoring (geluid, trillingen) en veranderingen in hydrologie (tijdelijke bemaling). De permanente effecten zien op oppervlakteverlies van habitattypen en hydrologische effecten als gevolg van de aanleg van de nieuwe infiltratieplas 12.4 en natuurontwikkeling.

De initiatiefnemer heeft in de passende beoordeling, aangevoerd dat de beoogde activiteit geen significant negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Hieronder worden de conclusies per effect (met een onderverdeling naar de tijdelijke en permanente effecten) uiteengezet en beoordeeld.

Ruimtebeslag/Oppervlakteverlies

Het tijdelijk en permanent ruimtebeslag/oppervlakteverlies ziet op de aanleg van de nieuwe infiltratieplas 12.4 en natuurontwikkeling. In tabel 9 zijn de oppervlakten weergegeven.

Tabel 9: Tijdelijk en permanent oppervlakteverlies (in ha) per habitatype en leefgebied nauwe korfslak.

Type ingreep	Tijdelijk oppervlakteverlies habitatype H2120	Tijdelijk oppervlakteverlies habitatype H2130A en B	Permanent oppervlakteverlies habitatype H2130A en B	Permanent oppervlakteverlies habitatype H2160	Permanent oppervlakteverlies leefgebied LG12 nauwe korfslak
Werkgebied 6.1 en 6.3	0,03	1,13		0,82	
Kabel naar pompgebouw		0,05		0,08	
Natuurontwikkeling				3,2	
Aanleg infiltratieplas 12.4			0,20	0,07	1
Totaal	0,03	1,18	0,20	4,17	1

Beoordeling tijdelijk oppervlakteverlies

Het tijdelijk oppervlakteverlies zoals weergegeven in tabel 9, ziet op het ruimtebeslag als gevolg van het uitvoeren van werkzaamheden voor vernieuwing van winning 6.1 en het loskoppelen van winning 6.3.

H2120, Witte duinen

Binnen het werkgebied ligt 0,03 ha (300 m²) habitatype H2120, Witte duinen. Het gaat hier in werkelijkheid om circa 0,01 ha (100 m²) omdat het overige deel bestaat uit een wandelpad. Na afloop van het werk bestaat dit oppervlak uit kaal zand en kan het zich weer ontwikkelen tot H2120, Witte duinen.

H2130A en B, Grijs duinen kalkrijk en kalkarm

Binnen het werkgebied is sprake van tijdelijk oppervlakteverlies van 1,18 ha H2130A en B, Grijs duinen kalkrijk en kalkarm. Na afloop van het werk bestaat dit oppervlak uit kaal zand en kan het zich binnen drie jaar weer ontwikkelen tot H2130A en B, Grijs duinen kalkrijk en kalkarm. Om dit te borgen is een voorschrift met betrekking tot monitoring van dit habitatype opgenomen in dit besluit.

Op grond van bovenstaande onderschrijven wij de conclusie uit de passende beoordeling dat het tijdelijke oppervlakteverlies geen knelpunt vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor de habitatypen H2120, Witte duinen, H2130 en Grijs duinen.

Beoordeling permanent oppervlakteverlies

Het permanente oppervlakteverlies zoals opgenomen in tabel 9, ziet op het ruimtebeslag als gevolg van het uitvoeren van werkzaamheden voor vernieuwing van winning 6.1, loskoppelen van winning 6.3 en de aanleg van de infiltratieplas 12.4.

H2130A en B, Grijs duinen, kalkrijk en kalkarm

Voor het realiseren van een nieuwe infiltratieplas wordt circa 900 m³ grond ontgraven en 450 m³ aangevuld. Netto wordt er 450 m³ ontgraven. De vrijkomende grond wordt elders gebruikt om leidingen te kunnen ophogen, oevers

aan te vullen of grond aan te vullen bij winputten. Uit de passende beoordeling blijkt dat er een oppervlakteverlies van 0,2 ha H2130A, Grijze duinen (kalkrijk) optreedt als gevolg van de aanleg van een nieuwe infiltratieplas 12.4.

Het project bevat tevens een aantal maatregelen ten behoeve van de ontwikkeling van habitattype Grijze duinen. Met het uitvoeren van de maatregelen wordt openheid gecreëerd door het verwijderen van duindoornstruweel en abelen met een totaal oppervlak van 3,9 ha ten behoeve van de ontwikkeling van grijze duinen. Deze oppervlakten sluiten aan bij bestaand oppervlakte grijze duinen. Dit betekent dat per saldo geen sprake is van oppervlakteverlies van 0,2 ha, maar sprake is van een toename van oppervlakte grijze duinen van 3,7 ha.

Aan dit besluit zijn monitoringsvoorschriften gekoppeld ten aanzien van de ontwikkeling van het habitattype.

Voor de beoordeling van dit oppervlakteverlies is in de passende beoordeling uitgegaan van de meest recente habitatkartering, de T1-kaart. Het gaat hier om de uitgevoerde vegetatiekartering in het groeiseizoen 2020 – 2021 door Van der Goes en Groot. Op basis van deze vegetatiekartering is een nieuwe habitattypekaart T1 opgesteld (D.J. van der Goes 2023). Deze nieuwe habitattypekaart wijkt af van de oudere habitattypekaart T0. Dit komt onder andere doordat de T1-Habitatkaart gedetailleerder is dan de T0-kaart. Daarnaast lijkt ook sprake te zijn van uitbreiding van het oppervlakte van het habitattype door maatregelen ten behoeve van de ontwikkeling van duingrasland (waaronder H2130A, grijze duinen (kalkrijk)). Ook lijkt de gehanteerde typologie van de T0-kaart af te wijken in het onderscheid tussen kalkarme en kalkrijke vegetatietypen. In de karteringen van de T1-kaart is een duidelijkere afbakening gemaakt in kalkarme en kalkrijke vegetatietypen. Hierdoor is de verdeling in de subhabitattypen H2130A, Grijze duinen (kalkrijk) en H2130B, Grijze duinen (kalkarm) anders in beide versies. Uit de laatste kartering blijkt dat het Natura 2000-gebied overwegend bestaat uit habitattype H2130A, Grijze duinen (kalkrijk). Daarmee is sprake van een sterke toename aan areaal van H2130A, Grijze duinen, kalkrijk ten opzichte van de T0-kaart.

Daarnaast zal op basis van andere projecten in het kader van het Programma Berkheide (waaronder winning 6.2, winning 4, winning 10 en winning 11) per saldo sprake zijn van een toename in areaal van het habitattype H2130A, Grijze duinen kalkrijk. Door middel van monitoringsvoorschriften wordt geborgd dat het gewenste habitat wordt ontwikkeld. Indien dit niet gebeurt dienen aanvullende herstelmaatregelen te worden getroffen. De genoemde projecten zorgen gezamenlijk voor een oppervlakte toename aan habitattype H2130, Grijze duinen van circa 3,1 ha.

H2160, Duindoornstruwelen

Uit de passende beoordeling blijkt dat er een permanent oppervlakteverlies van 0,07 ha H2160, Duindoornstruwelen optreedt als gevolg van de aanleg van de nieuwe infiltratieplas 12.4. Daarnaast treedt permanent oppervlakteverlies van 0,90 ha op als gevolg van de werkzaamheden bij winning 6.1, 6.3 en de bekabeling naar het pompgebouw.

Na uitvoering van de werkzaamheden is ontwikkeling van habitattype H2130, Grijze duinen mogelijk ter plaatse van winning 6.1 en 6.3. Het oppervlakteverlies van 0,90 ha H2160, Duindoornstruwelen wordt niet hersteld maar hier wordt, na realisatie, geheel ingezet op de ontwikkeling van H2130, Grijze duinen (zie ook onder overwegingen onder permanente effecten H2130, grijze duinen). In het Natura 2000 aanwijzingsbesluit (hoofdstuk 5 instandhoudingsdoelstellingen is voor H2160, duindoornstruwelen) is opgenomen dat enige achteruitgang van het habitattype H2160, Duindoornstruwelen toegestaan is ten behoeve van de ontwikkeling van habitattype H2130, Grijze duinen.

Het oppervlakteverlies van 0,07 ha als gevolg van de aanleg van infiltratieplas 12.4 is, mede gelet op de totale oppervlakte van het habitattype in het gebied, dermate klein, dat geen sprake is van een significant negatief effect. Duindoornstruwelen komen wijdverspreid voor binnen het Natura 2000-gebied. Het habitattype kan momenteel

zonder het treffen van maatregelen ontstaan uit successie van duingraslanden. In de NDA wordt niet ingezet op uitbreiding van het habitatype.

Verder worden de omgeving van winning 6.1 natuurmaatregelen uitgevoerd ten behoeve van de ontwikkeling van habitatype Grijze duinen. In totaal wordt er 3,9 ha (bestaande uit H2160, duindoornstruwelen, abelen en overige struwelen) verwijderd ten behoeve van de ontwikkeling van H2130, Grijze duinen. Het oppervlakteverlies van H2160, Duindoornstruwelen betreft hier circa 3,2 ha. Zoals al eerder vermeld is in de instandhoudingsdoelstellingen voor dit habitatype opgenomen dat enige achteruitgang is toegestaan ten gunste van onder andere de ontwikkeling van H2130, Grijze duinen.

H1014, nauwe korfslak, leefgebied Zoom, Mantel en droog struweel van de duinen (LG12)

Binnen het werkgebied van winning 6.1 en de nieuwe infiltratieplas 12.4 liggen duindoornstruwelen en abelenbos. Dit gebied vormt geschikt leefgebied van circa 1,15 ha. Door het permanent verlies aan de duindoornstruwelen en abelenbos is sprake van een afname van het leefgebied van de nauwe korfslak van circa 1 ha.

In de passende beoordeling is opgenomen dat op locaties met potentieel habitat voor de nauwe korfslak het aanwezige strooisel en mos waarin zich overwinterende nauwe korfslakken kunnen bevinden, naar een geschikte locatie worden gebracht. Deze maatregel dient in een ecologisch werkprotocol te worden uitgewerkt. Deze maatregel is opgenomen als voorschrift 5 van deze vergunning.

De instandhoudingsdoelstelling voor de nauwe korfslak betreft het behoud van omvang en kwaliteit van hun leefgebied. Door de voorgenomen werkzaamheden zullen verschuivingen optreden van de locaties van voorkomen van de nauwe korfslak, maar netto is sprake van behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied. Er is derhalve geen sprake van significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstelling.

Beoordeling tijdelijke effecten verstoring (geluid, trillingen)

De werkzaamheden worden in het winterhalfjaar uitgevoerd en kunnen leiden tot enige verstoring van soorten als gevolg van mechanische effecten, trillingen, licht, geluid en menselijke aanwezigheid. Het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide is aangewezen voor de habitatsoorten H1014, de nauwe korfslak, H1149, kleine modderkruiper, H1166 kamsalamander en H1318 meervleermuis.

De effecten op de in het gebied voorkomende soorten zijn beperkt tot het werkgebied en directe omgeving. Door gebruik te maken van rijplaten worden effecten ten gevolge van mechanische verstoring voorkomen. Vegetatie kan zich na afloop van de werkzaamheden, in het groeiseizoen weer herstellen. Verstoring door geluid, licht en menselijke aanwezigheid reikt tot enkele honderden meters. Van verlichting is alleen sprake tijdens de avond- en ochtendschemering in het winterhalfjaar. In die periode dient het licht op het werkgebied gericht te zijn. In de avonduren wordt niet gewerkt. Dit dient in het ecologisch werkprotocol te worden opgenomen.

H1014, nauwe korfslak

De nauwe korfslak is, blijkens de passende beoordeling (en effectenindicator), niet gevoelig voor verstoring. Wij zijn van mening dat het uitvoeren van de werkzaamheden gedurende het winterhalfjaar niet leidt tot effecten op de nauwe korfslak. Wel is in onze overwegingen bij permanent oppervlakteverlies opgenomen dat circa 1 ha leefgebied van de nauwe korfslak verdwijnt. Voorafgaande aan de werkzaamheden dient geschikt struweel met potentiële aanwezigheid van de soort te worden verzameld en naar geschikt leefgebied voor de nauwe korfslak te worden gebracht. Dit is ook als voorschrift in deze vergunning opgenomen.

H1149, kleine modderkruiper en H2166, kamsalamander

Blijkens de passende beoordeling komt de kleine modderkruiper en de kamsalamander niet in het werkgebied van de aanvraag voor. Het project winning 6.1 en 6.3 leidt derhalve niet tot negatieve effecten op de habitatsoorten H1149, kleine modderkruiper en H2166, kamsalamander.

H1318, meervleermuis

Meervleermuizen verblijven in de winterperiode in bunkers in het Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde bunkers bevinden zich op een afstand van minimaal 1 kilometer van het projectgebied. Zoals hierboven al is vermeld blijkt uit de passende beoordeling dat de verstoring door geluid, licht en menselijke aanwezigheid tot slechts enkele honderden meters vanaf het werkgebied reikt. Van verlichting is alleen sprake tijdens de avond- en ochtendschemering in het winterhalfjaar. In die periode dient het licht op het werkgebied gericht te zijn. In de avonduren wordt niet gewerkt. Wij zijn van mening dat het project winning 6.1 en 6.3 om bovenstaande redenen niet leidt tot negatieve effecten op de habitatsoort H1318, meervleermuis.

Tijdelijke effecten verandering dynamiek substraat

Door de grond- en graafwerkzaamheden neemt het oppervlak kale grond tijdelijk toe (zie hiervoor ook de beoordeling ten aanzien van oppervlakteverlies). De vegetatie (met name gaat het hier om habitattype H2130A, Grijze duinen (kalkrijk)) kan zich na het terugbrengen van de top laag weer herstellen. Ten aanzien van herstel van habitattype H2130A, Grijze duinen (kalkrijk) zijn monitoringsvoorschriften in dit besluit opgenomen.

Wij delen de conclusie uit de passende beoordeling dat significant negatieve effecten als gevolg van het tijdelijke verandering van dynamiek geen knelpunt vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van de aanwezige habitattypen.

Tijdelijke effecten verontreiniging bodem

Tijdens het uitvoeren van werkzaamheden is mobiel materieel (op banden) en niet-mobiel materieel (op rups of vaste opstelplaats) in het gebied aanwezig. Om verontreiniging van de bodem (met mogelijke effecten op habitattypen) te voorkomen, zijn voorschriften in dit besluit opgenomen ten aanzien van het stallen van materieel en tanken. Door het opnemen van deze voorschriften kunnen significant negatieve effecten op habitattypen worden uitgesloten.

Tijdelijke hydrologische effecten

Bij winning 6.1 en 6.3 is voor het vervangen van de debietmeterput (onderdeel 1 onder I van werkzaamheden) beperkte bemaling van 1-2 weken nodig. De effecten van deze tijdelijke bemaling vallen weg in de effecten van de winning en daarmee kunnen negatieve effecten worden uitgesloten.

Permanente hydrologische effecten

Het project winning 6.1 en 6.3 leidt tot een verandering in de hydrologische situatie in het gebied. In de gebruiksfase, als winning 6.1 en 6.3 in gebruik is, is sprake van zowel een vernattend als verdrogend effect op aanwezige habitattypen in nabijgelegen vochtige duinvalleien. Binnen de invloed van de werkzaamheden zijn de volgende vier duinvalleien gelegen: Dichtedel, Bendel, Vrieze Wei en Dorendel. Andere valleien in de omgeving liggen buiten de invloedssfeer van het project.

Uit de passende beoordeling blijkt dat de grondwaterstand direct rond winning 6.1 en 6.3 maximaal 1 meter zal dalen. Het project winning 6.1 en 6.3 leidt binnen de vier duinvalleien tot een netto verschuiving van 0,08 ha natte tot matig droge standplaatsen naar droge standplaatsen.

Dichtedel

In deze duinvallei is sprake van een beperkte verhoging van de grondwaterstand van 5-20 cm in het meest noordelijke deel. In het zuidelijke en zuidoostelijke deel is sprake van een verlaging van 5-20 cm. In de huidige situatie is de vallei, mede als gevolg van het eerder uitgevoerde project winning 6.2, voor habitattype H2190B, Vochtige duinvalleien, kalkrijk, nog in ontwikkeling. Deze ontwikkeling blijft, ook na realisatie van winning 6.1 en 6.3 mogelijk. Wel is als gevolg van de grondwaterstanddaling in het zuidelijk deel als gevolg van het project winning 6.1 en 6.3 sprake van een netto afname van de grondwaterklasse matig droog (zie passende beoordeling tabel 4.4).

Bendel

De aanleg van infiltratieplas 12.4 leidt tot een verhoging van de grondwaterstand van 5-80 cm aan de zuidzijde van duinvallei Bendel. In het Natura 2000 beheerplan voor het gebied zijn natuurmaatregelen voor de uitbreiding van het habitattype H2190B, Vochtige duinvalleien, kalkrijk, in de duinvallei gepland. Deze natuurontwikkeling valt buiten de reikwijdte van deze aanvraag.

Vrieze wei

Het project winning 6.1 en 6.3 leidt in het uiterst zuidelijke deel van de duinvallei Vrieze Wei tot een verlaging van de grondwaterstand van 5 cm. Habitattype H2190, Vochtige duinvalleien is in deze vallei niet aanwezig.

Dorendel

Het project winning 6.1 en 6.3 leidt in het oosten van duinvallei Dorendel tot een kleine verhoging van de grondwaterstand van 5 tot 10 cm. In het zuidelijke deel van de duinvallei is sprake van een verlaging van de grondwaterstand van 5 tot 15 cm. Deze verlaging leidt tot een gering verdrogend effect van 0,08 ha in het zuidelijk deel van Dorendel. De verlaging van de grondwaterstand leidt tot een verschuiving van matig droge standplaatscondities naar droge standplaatscondities. Dit kan een gering, niet significant effect hebben op habitattype H2190, Vochtige duinvalleien.

Overige habitattypen

In de passende beoordeling is geconcludeerd dat effecten op habitattypen H2120, Witte duinen, H2130, Grijs duinen, H2160 Duindoornstruwelen en H2180A, Duinbossen, droog als gevolg van de wijziging van de grondwaterstand niet aan de orde zijn. Wij kunnen deze conclusie uit de passende beoordeling delen.

Conclusie overige effecten op Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide

Gelet op de specifieke milieukenmerken en omstandigheden van het gebied, zijn wij van mening dat in de passende beoordeling op voldoende wijze is aangetoond dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast als gevolg van de beoogde activiteit. Significante negatieve, tijdelijke effecten kunnen op grond van bovenstaande overwegingen worden uitgesloten.

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten van de activiteit op Natura 2000-gebieden op basis van de aangeleverde informatie. Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande is de zekerheid verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet aantast als bedoeld in artikel 8.74b, eerste lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving, zodat een omgevingsvergunning op grond van artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow kan worden verleend.